

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра обліку і оподаткування

ОПУЛЬСЬКА Юлія Миколаївна

**Облік й аналіз наявності та руху грошових ресурсів
підприємства / Accounting and analysis of the availability
and movement of cash resources of the enterprise**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Облік, оподаткування та правове забезпечення
підприємництва

Випускна кваліфікаційна робота

Виконала студентка
групи ОПДм-21
Ю.М. Опульська

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, Н.В. Починок

Випускну кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **Н.В. Починок**

ТЕРНОПІЛЬ - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття та значення дефініції «грошові ресурси»	6
1.2. Платіжні системи та електронні гроші: сутність, проблеми в застосуванні та перспективи їх розвитку	10
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів в Україні	18
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	25
2.1. Методика та організація бухгалтерського обліку грошових ресурсів підприємства	25
2.2. Моделювання обліку грошових ресурсів в електронному середовищі	31
2.3. Методика розкриття інформації про наявність і рух грошових коштів у звітності	43
Висновки до розділу 2	49
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	50
3.1. Основні завдання та методика аналізу використання грошових ресурсів підприємства	50
3.2. Методика проведення аудиту грошових коштів підприємства	57
3.3. Шляхи підвищення ефективності грошових взаємовідносин з метою якісного управління підприємницькою діяльністю	62
Висновки до розділу 3	67
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	73
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні успіх в організаціях залежить від їхньої здатності адаптуватися до швидко мінливих умов, створювати нові ринки і генерувати нові стратегії і лідерство.

Одними з найважливіших показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, є оборотні активи. Саме від наявності необхідної кількості кожної із складових частин оборотних активів залежить можливість підприємства здійснювати свою господарську діяльність.

Проблематика оборотних активів на сучасному етапі розвитку економіки України є дуже актуальною й залишатиметься такою й у майбутньому, адже все більша кількість підприємств стикається з проблемами неплатоспроможності у зв'язку з падінням курсу гривні, високими кредитними ставками, податковим навантаженням і протиправними діями з боку сусідніх країн на території України. Вона має вагомим значення для діяльності кожного підприємства, адже немає жодного підприємства без наявності оборотних активів.

Методологічні засади формування інформації про оборотні активи та її розкриття визначаються національними положеннями та міжнародними стандартами. Дану категорію досліджували різні економісти, такі як: Бутинець Ф.Ф., Голов С. Ф., Голубнича Г. П., Сопко В.В., Жук В.М., Камінська Т.К., Костюченко В. М., Лучко М.Р., Пушкар М.С., Харламова О., Швець В.Г., тощо.

Мета дипломної роботи визначається у дослідженні теоретичних та методичних аспектів обліку, аналізу і аудиту грошових ресурсів на промислових підприємствах для їх ефективного функціонування.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити і дослідити сутність поняття грошових ресурсів;
- дослідити методiku обліку грошових коштів в касі і на рахунках в банку;
- встановити питання достатності нормативного забезпечення бухгалтерського обліку грошових ресурсів;

- розробити рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку грошових розрахунків підприємства;
- обґрунтувати використання аналітичних процедур у процесі аудиту грошових ресурсів;
- розкрити особливості організації та надати пропозиції з удосконалення методики аудиту операцій з грошовими ресурсами.

Об'єктом дослідження є комплекс фінансово-господарських операцій, що пов'язані з організацією та використанням грошових ресурсів.

Предметом дослідження є методика обліку та аудиту грошових ресурсів на підприємстві.

Методи дослідження. Теоретичні аспекти обліку та аудиту грошових ресурсів досліджувались із застосуванням загальнонаукових методів: індукції та дедукції, що допомогли визначити сучасний стан та перспективи розвитку грошового обігу в Україні; абстрагування – для формування висновків на основі аналізу і аудиту особливостей формування грошових потоків на підприємстві; порівняльних оцінок – при розкритті суті показників руху грошових коштів підприємства та їх систематизація; розрахунково-конструктивний – для обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності обсягів грошових надходжень.

Історичний, логічний та порівняльний методи застосовувались при уточненні та дослідженні рахунків з обліку грошових ресурсів, аналізу і синтезу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та удосконаленні обліку, аналізу і аудиту грошових ресурсів. У процесі дослідження отримано такі наукові результати:

- 1) досліджено суть поняття «грошові ресурси» як об'єкта бухгалтерського обліку та аудиту;
- 2) встановлено питання достатності нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку грошових ресурсів;

- 3) досліджено та критично оцінено діючу систему організації обліку грошових ресурсів ТОВ «Релокія»;
- 4) розроблено рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку грошових ресурсів, для підвищення достовірності обліку;
- 5) проведено аналіз формування та використання грошових ресурсів досліджуваного підприємства та зроблено обґрунтовані висновки;
- 6) розкрито особливості організації методики аудиту операцій з грошовими ресурсами.

Практичне значення одержаних результатів. Застосування на практиці результатів дослідження дасть можливість забезпечити достеменне відображення операцій щодо обліку грошових ресурсів, отримання та аналіз своєчасної та правдивої інформації необхідної керівництву підприємства. Результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку грошових ресурсів.

У процесі дослідження були використані законодавчі і нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік, методичний та інструктивний матеріал з формування і аналізу звітних показників, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з теорії і практики бухгалтерського обліку та фактичні дані підприємства.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, сутність та значення дефініції «грошові ресурси»

Одним з найважливіших елементів успішної роботи підприємства є грошові ресурси. В цілому ефективність підприємства залежить від їх розміру.

Головною метою грошових ресурсів є забезпечення безперервного процесу виробництва та продажу активів, тому процес управління цим видом активу є важливим елементом для будь-якої компанії.

Управління грошовими ресурсами дозволить компанії зберегти належну платоспроможність і дохідність та поліпшити свій загальний фінансовий стан.

До грошових ресурсів відносять:

1. Готівкові кошти
2. Безготівкові розрахунки
3. Електронні гроші

Що стосується діяльності організації, грошові ресурси є частиною його фінансових засобів. До них відносяться активи підприємства, які мають ліквідність, найбільш близьку до готівковим грошовим коштам. Мірою ліквідності є можливість найбільш швидко і з найменшими втратами конвертувати (продати) даний актив в готівку грошові знаки. Крім грошових коштів, гроші також можуть бути у формі безготівкових грошей (як банківських депозитів).

Порівняльну характеристику сучасних форм грошей представлено у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика сучасних форм грошей

№	Характеристика	Форма грошей		
		Готівка	Безготівкова форма	Електронні гроші
1	Ліквідність	Відносно абсолютна	Абсолютно відносна	Відносна
2	Ідентифікація власника	Відсутня	Повна	Відсутня
3	Обмеження доступу	Обмежений фізичний доступ	Обмежений фізичний та програмно-технічний доступ	Обмежений фізичний, програмно-технічний та організаційно-правовий доступ
4	Носій	Папір, метал	Запис на рахунку в банках	Цифрова пам'ять комп'ютера, у т.ч. віддаленого сервера
5	Обмеження використання	Визначено законодавством	Без обмеження	Визначено законодавством

Готівка є повністю ліквідним активом, тому всі підприємства повинні здійснювати належний контроль і облік касових операцій. Всі касові операції в Україні включають операції, які безпосередньо пов'язані з отриманням та використанням готівки.

Підприємство може здійснювати свої розрахунки як готівкою, так і безготівковими коштами, останні, як правило, є кращими. Це пояснюється тим, що при використанні безготівкових розрахунків досягається економія коштів для їх реалізації.

Безготівкові розрахунки являють собою переказ певної суми коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів, що виконуються банками за дорученням підприємств.

Форм безготівкових розрахунків існує багато:

- 1) розрахунки платіжними дорученнями;
- 2) розрахунки по акредитиву;
- 3) розрахунки чеками;

4) розрахунки по інкасо.

Перелік цей не є вичерпним. Допускаються безготівкові розрахунки і в інших формах, передбачених законом.

Розвиток і організація безготівкових розрахунків є найважливішою передумовою стабільного розвитку національної економіки. Це безпосередньо стосується нашої країни, оскільки необхідно створити ефективний механізм здійснення безготівкових розрахунків між різними суб'єктами господарювання. Перехід від грошових до безготівкових форм оплати є основою для формування прозорої фінансової системи держави. Це відбувається за рахунок зниження рівня тіньової економіки, що призведе до збільшення надходжень до державного та місцевих бюджетів України, що є надзвичайно позитивним фактором.

Прогрес в області технологій сприяв розвитку нового виду платіжного інструменту - електронних грошей.

Вони відображаються у формі вартості, що зберігається на технічному пристрої, такому як чіп-карта або комп'ютер. Електронні гроші можна краще описати як цифрову форму готівки, оскільки вона має багато характеристик готівки.

З кожним днем фізичне використання готівки знижується, особливо для малих і середніх операцій. Платежі за допомогою мобільних гаманців, цифрових гаманців і смарт-карт збільшуються. Ситуація, коли гроші рухаються електронним шляхом, посилюється в більшості економік.

Основними перевагами цифрових платежів, які можуть бути реалізовані підприємствами, є:

1. Підвищення швидкості, своєчасності доставки та надійності платежів.

Підприємства можуть отримувати негайні платежі за свої товари та послуги, не сподіваючись, що «чек прийде поштою», або що покупець має готівку під час зустрічі. Підприємства можуть платити своїм співробітникам вчасно, що може зменшити попит працівників на виплати заробітної плати або неофіційні кредити для виконання щомісячних зобов'язань. У надзвичайній

ситуації, наприклад, внаслідок стихійного лиха або непередбачених витрат бізнесу, швидкість і своєчасність доставки платежів є суттєвою. У цифровій формі платежі можуть бути здійснені без затримок і у разі необхідності.

2. Зниження витрат на отримання та виплату платежів.

Можливість цифрових платежів знизити витрати і підвищити зручність фінансових операцій може розширити кількість клієнтів підприємств. Цифрові платежі можуть заохочувати існуючих власників рахунків, клієнтів, використовувати свої рахунки з більшою частотою, що є позитивним результатом для підприємців. Крім того, підприємцям, які отримують грошові виплати в сільських та віддалених районах, часто доводиться подорожувати на значні відстані до визначених місць, наприклад, до відділення банку, щоб зробити депозит. Це призводить до значних витрат часу на відрядження та витрат на проїзд для підприємця.

3. Підвищення безпеки платежів та зменшення злочинності, пов'язаних з виплатами.

Відповідальні особи підприємства, які збирають грошові виплати, не тільки часто повинні подорожувати, щоб внести ці виплати, але й уразливі до вуличної злочинності, оскільки вони несуть готівку.

4. Сприяння економічному розвитку через нові компанії та покращення ефективності.

У дослідженні Moody'sAnalytics за 2016 рік «Вплив електронних платежів на економічне зростання», цифрові платежі, за оцінками, збільшилися близько на 300 млрд. дол.. Цифрові платежі допомагають модернізувати економіку, підвищувати продуктивність та збільшувати податкові надходження, щоб забезпечити кращі державні послуги. Оцифрування платежів також покращує відстеження платежів і може зменшити фінансові шахрайства та відмивання грошей. У 2015 році оцифровка субсидій уряду Індії для скрапленого газу дозволила заощадити 2 млрд. доларів через скорочення фінансових витоків.

1.2. Платіжні системи та електронні гроші: сутність, проблеми в застосуванні та перспективи їх розвитку

Серед багатьох нововведень у фінансовому секторі можна знайти найбільшу кількість послуг у платіжному середовищі. І це не дивно, оскільки перехід до онлайн торгівлі та розвиток електронної комерції був би неможливим без спрощених розрахунків за придбаний товар.

На рис. 1.1. відображена умовна класифікація поколінь платіжних систем.

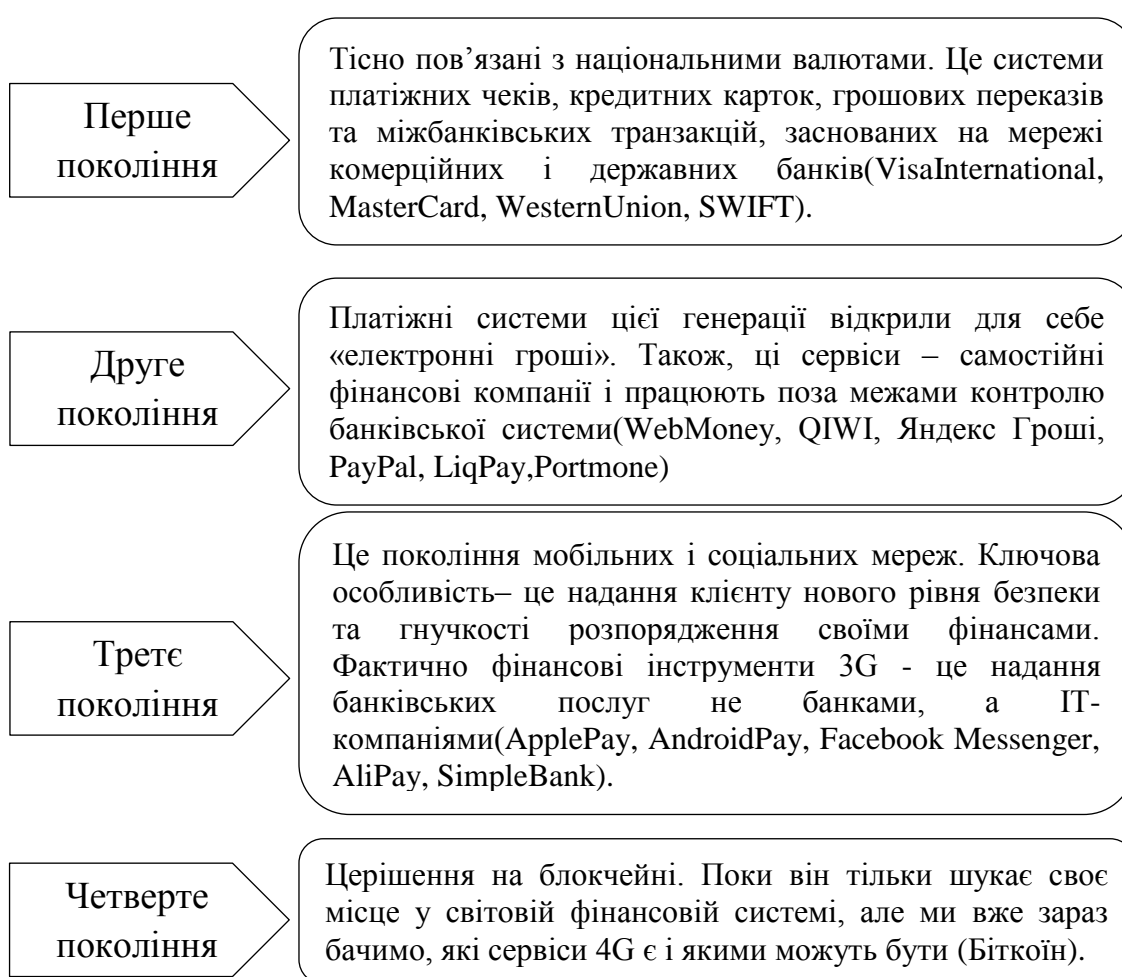

Рис. 1.1. Класифікація поколінь платіжних систем

Платіжні системи першого покоління

На сьогодні найбільшими платіжними системами першого покоління, які використовують платіжні картки та обслуговують мільйони клієнтів у всьому світі є DinersClub, American Express, MasterCard, VisaInternational.

Єдиною системно важливою платіжною системою в Україні залишається Система електронних платежів (СЕП), використання якої є обов'язковою в країні. До категорії соціально важливих платіжних систем увійшли п'ять платіжних систем: Поштовий переказ, MasterCard, Visa, Western Union, FORPROST[53].

Поряд із послугами платіжних карток існувала ще одна успішна лінія платіжних послуг, а саме грошові перекази. Мабуть, найяскравішим прикладом є історія WesternUnion. Друга за величиною мережа грошових переказів - MoneyGram, яка суттєво не поступається лідеру за популярністю [69].

Окрім обслуговування картками та послуг прямого переказу коштів, існують платіжні системи закритого типу, які не призначені для використання споживачами. Наприклад, платіжні системи міжбанківських розрахунків.

Закриті платіжні системи включають мережі на рівні країни, щодозволяють обмінюватися платіжною інформацією між центральним банком та комерційними банками.

Спочатку банки спілкувалися між собою поштою та телеграфом. Однак на початку 1950-х, через кілька років після Другої світової війни, країни почали активно займатися торгівлею на міжнародному рівні. Як результат, це спричинило різке розширення банківських функцій та операцій, а отже, і необхідність у нових технологічних рішеннях.

У травні 1973 року за участю 239 банків, розташованих у 15 країнах світу, була створена платіжна система під назвою SWIFT (Товариство світових міжбанківських фінансових телекомунікацій). Завдяки використанню комп'ютерів система дозволила забезпечити цілодобовий обмін фінансовою інформацією з високим рівнем безпеки та контролю.

Платіжні системи другого покоління

Розвиток платіжних систем нового покоління тісно пов'язаний з поняттям «електронні гроші».

Електронні гроші - це гроші, які існують у банківських комп'ютерних системах і доступні для здійснення операцій через електронні системи. Їхня вартість підтримується валютою, і її можна обміняти на фізичну форму, однак її використання часто зручніше в електронному вигляді.

Хоча фізична валюта все ще має переваги в певних ситуаціях, її роль поступово зменшується. Багато споживачів і підприємців вважають, що електронні гроші є більш безпечними, тому що вони не легко втрачаються або пошкоджуються і можуть бути доступні для використання практично у всіх точках продажу. Основним засобом здійснення електронних грошових операцій є мережа обробки платежів. В Україні Visa і Mastercard є двома основними мережами обробки платежів, які сприяють операціям переказу електронних грошей по всій країні.

Згідно ст. 15 Закону України «Про платіжні системи та грошові перекази в Україні», електронні гроші визначаються як грошова вартість, що зберігається на електронному пристрої, що приймається як платіжний засіб та використовується для здійснення платежів підприємствам, крім емітента, у грошовій та безготівковій формі [44].

Але, завдяки розвитку широкого спектру електронних платіжних послуг, термін «електронні гроші» довгий час тлумачився зовсім по-різному.

У 1993 році центральні банки Європейського Союзу почали вивчати явище електронних грошей. Фактично це було визнання існування електронних грошей на офіційному рівні. Починаючи з 1993 року, розпочалася розробка як електронних грошей на основі карток, так і мережевих електронних грошей (мережевих).

Сьогодні юридична природа «електронних грошей» різниться в залежності від країни. Деякі країни готові визнати їх «приватними грошима» (США, Шотландія, Північна Ірландія), в інших (наприклад, в Україні)

електронні гроші не вважаються грошима, а цінністю та зобов'язаннями емітента.

Відповідно до загальноприйнятої класифікації, електронні гроші можна приблизно поділити на такі категорії:

1. Електронні гроші на основі мереж (емітовані державою) - PayPal, африканська платіжна система M-Pesa.
2. Електронні гроші Fiat на основі смарт-карт - VisaCash, Mondex, система карт Гонконгського восьминога.
3. Приватні електронні гроші на основі мереж - WebMoney, QIWI, Yandex.Money, криптовалюти.

Світ не стоїть на місці. Багато людей носять з собою декілька банківських карток, що не дуже зручно. Послуги з переказу грошей, як, наприклад, WesternUnion, стягують достатньо високі комісії, а швидкість обробки найпростіших платежів SWIFT сьогодні становить 3 - 5 днів.

Ось чому з появою та поширенням Інтернету платіжні послуги почали відходити від матеріальних позицій до зручнішої інфраструктури.

Найвідоміші небанківські платіжні системи виникли в 1998 році. Це були платіжна мережа PayPal та електронна платіжна система WebmoneyTransfer.

Спочатку PayPal був результатом злиття криптографічної компанії Confinity та дітища Ілона Моска - X.com. Спочатку послуга була спрямована на обслуговування електронних аукціонів на eBay, і не дивно, що згодом її придбав сам eBay.

Переказ коштів здійснювався за допомогою обміну даними між обліковими записами користувачів, пов'язаними з платіжною картою. Сервіс PayPal виявився ідеальним для транскордонних переказів і швидко став дуже популярним.

Сьогодні PayPal - це всесвітньо визнаний бренд. Це найбільший і найпотужніший представник незалежних постачальників електронних платежів. Компанія обслуговує понад 169 мільйонів активних рахунків на 203 ринках світу.

Трохи інша логіка розрахунків була використана для платіжної служби Webmoney. Кошти можна переказувати лише між гаманцями одного типу.

Webmoney продовжує залишатися популярною системою розрахунків в світі. Станом на січень 2018 року кількість реєстрацій у системі WebMoney перевищила позначку в 36 мільйонів облікових записів.

Але в Україні платіжні системи, які використовують власні електронні гроші, не користуються великою популярністю.

Наприклад, 14 травня 2018 р. система Інтернет-розрахунків Webmoney внесена до списку санкцій РНБОУ зв'язку з військовою агресією Російської Федерації.. Санкції терміном на 3 роки припускають блокування активів, обмеження торгових операцій, запобігання виведення капіталу з України, припинення виконання економічних і фінансових зобов'язань, анулювання та призупинення ліцензій[75].

На початок 2018 року зберігається позитивна тенденція зростання безготівкових платежів та розширення платіжної інфраструктури. За підсумками першого кварталу 2018 року частка безготівкових платежів в Україні із використанням платіжних карток зросла до 44,4% (збільшилася на 5,1% з початку 2017 року) [59].

Основна інформація про ринок платіжних карток за перший квартал 2018 року відображена на рис. 1.2.

Прес-служба НБУ повідомляє, що загальна сума безготівкових розрахунків становила 272,6 млрд грн.[59].

Найбільший обсяг безготівкових операцій припадав на операції в мережі Інтернет - 40,5% (середній чек - 403 грн); найбільша кількість - на розрахунки в торговельній мережі - 50,6% (середній чек - 237 грн).

Загальна кількість платіжних карт в Україні станом на 1 квітня становила 59,9 млн шт, з яких майже 34,8 млн шт - активних (58%).

Кількість безконтактних платіжних карт також продовжує рости. За перший квартал їх кількість збільшилася на 5% і становила 2,9 млн шт.

За цей період мережа платіжних терміналів зросла на 2,4% і станом на 1 квітня становила 257,7 тис шт, з яких 92% - торговельні платіжні термінали.

Рис. 1.2. Ринок платіжних карток за перший квартал 2018 р.

Загалом, електронні гроші (електронні гроші) є безпечним способом зберігання грошової вартості на апаратних пристроях, таких як комп'ютери та смартфони.

Електронні гроші мають багато переваг перед традиційною грошовою системою, що робить її популярною. Основними з них є:

- 1) швидка транзакція;
- 2) немає необхідності перевозити купу грошей, достатньо мати свою маленьку чіп-карту;
- 3) надійність;
- 4) цілодобове обслуговування у банківських установах;
- 5) краща інформація про деталі вашого облікового запису;
- 6) більш персоналізовані банківські послуги та інструменти.

Але існують і недоліки електронних грошей. Оскільки вся ваша інформація зберігається в Інтернеті, деякі зловмисники можуть отримати доступ до неї через прогалини в безпеці і таким чином створити вам величезні

втрати. Існує ряд питань, які потрібно повністю вирішити, перш ніж переходити на систему електронного обігу грошей.

Найважливіші з них:

1. Питання безпеки даних та загрози шахрайства.
2. Питання використання електронних грошей у всіх частинах світу, особливо в слаборозвинених країнах..
3. Випуск дешевої послуги електронного банкінгу.
4. Конфіденційність особистої інформації.

Ми не можемо прийняти цю систему як повну заміну готівки без вирішення цих питань.

Відсутність стандартної системи електронного банкінгу в різних частинах світу також є великою перешкодою в повному сприйнятті електронних грошей.

Платіжні системи третього покоління

Величезний поштовх для розвитку сучасних платіжних систем дав розвиток і поширення смартфонів в суспільстві, а також технологій безконтактних платежів, таких як NFC. Дослідники споживчого ринку не раз відзначали, що покупець, розраховуючись біля каси магазину, в більшості випадків тримає в одній руці мобільний телефон, поки іншою дістає картку або готівку. Ідея використання смартфона для платежів лежала на поверхні[60].

У 2018 році в Україні офіційно почали працювати платіжні системи AndroidPay та ApplePay.

ApplePay і AndroidPay надають сервіс, що прив'язує до акаунту клієнта платіжну картку, емітовану банком. Мобільні гіганти працюють практично зі всіма популярними в світі платіжними картками: Visa, MasterCard, American Express, Discover, ChinaUnionPay, Suica, iD, QUICPay.

Платіжні системи четвертого покоління

У 2009 році виникло ще одне нове поняття грошових ресурсів, а саме цифрова валюта.

У 2014 році Європейський центральний банк визначив віртуальну валюту як «цифрове представлення цінності, яке не видається центральним банком або

державним органом, і не обов'язково прикріплюється до валюти, що діє, але приймається фізичними або юридичними особами як засіб платежу і може передаватися, зберігатися або торгуватися в електронному вигляді «.

І віртуальні валюти, і криптовалюти - це типи цифрових валют.

Гігантські компанії, такі як Apple, Dell і PayPal, вже вказали про плани інтеграції криптовалют як способу оплати.

Bitcoin це одна з найпопулярніших віртуальних електронних валют. Головним винаходом цієї криптовалюти є представлення центральної книги всіх операцій, відомої як блокчейн. Це програмне забезпечення з відкритим вихідним кодом дозволяє всім партнерам у мережі перевіряти всі транзакції, що коли-небудь робилися в системі Bitcoin.

Є ознаки того, що центральні банки також приділяють більше уваги віртуальним валютам. Наприклад, на початку 2016 року Народний банк Китаю оголосив, що розглядає можливість запуску власної віртуальної валюти, вважаючи, що це сприятиме зростанню прозорості економічної діяльності, а також зменшенню відмивання коштів та ухиляння від сплати податків. Потяг Китаю до біткоїнів був добре задокументований за останній рік, але новий звіт підкреслює, наскільки домінуючим є гравець країни.

За даними GoldmanSachs, близько 80 відсотків обсягу біткоїну зараз керує китайський юань.

У той же час, існує багато застережень про те, що віртуальні валюти можуть зловживати нелегальними товарами та послугами, шахрайством та відмиванням грошей. Анонімність, пов'язана з використанням віртуальних валют (таких як біткоїн), збільшує потенціал можливого неправильного використання. У доповіді, що фінансується урядом США про «наслідки віртуальних валют у національній безпеці», опублікованому наприкінці 2015 року, зазначалося, що «недержавні учасники», включаючи терористичні та повстанські групи, можуть використовувати віртуальну валюту, використовуючи її для регулярних економічних операцій.

Електронні гроші і Bitcoin - це дві системи для здійснення платежів, які мають цифровий характер. Обидва вони є каталізаторами в революції мобільних платежів, але там їхня подібність закінчується.

Насправді, ці дві системи надзвичайно різні.

Електронні гроші є електронною складовою валютних систем, і до цих пір мають вигляд звичайних одиниць, таких як гривні, долари, євро, песо. Електронні гроші, як правило, регулюються і контролюються в рамках центральної банківської системи уряду. Клієнти таких транзакцій визначені згідно зі стандартами фінансової діяльності і, як наслідок, не є анонімними.

Bitcoin - це децентралізована електронна валюта, яка отримує свою цінність від попиту та пропозиції, а також довіру до системи. Мережа використовує складну математику для перевірки транзакцій. Клієнти анонімні в тому, що вони безпосередньо не визначені за стандартами FATF. Однак, щоб отримати повну анонімність, клієнти повинні вжити додаткових заходів обережності. Bitcoin не регулюється в більшості місць, хоча деякі країни прийняли деякі ранні правила або правила.

Хоча і Bitcoin, і E-money використовують потужність Інтернету та мобільних пристроїв, вони все ще дуже різні.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів та розрахунків в Україні

Нормативні документи, відповідно до яких регулюються питання грошових ресурсів можуть мати різний статус. Одні можуть бути обов'язковими до застосування, інші носять рекомендаційний характер. До обов'язкових перш за все відносять: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні Положення (стандарти)

бухгалтерського обліку. До другої групи нормативних документів належать методичні вказівки, План рахунків, коментарі.

Нормативно-правові документи, які регулюють рух грошових коштів в Україні можна представити за допомогою системи рівнів (рис. 1.3).

Документи першого рівня прямо регулюють ведення та організацію бухгалтерського обліку на підприємстві. До них відносять:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Цей Закон визначає правові основи бухгалтерського обліку, його зміст, принципи, організацію, основні напрями бухгалтерської діяльності та складання звітності.
2. Укази Президента України.
3. Цивільний кодекс України.

Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, які знаходяться на другому рівні регулювання, покликані конкретизувати Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Дані положення встановлюють порядок обліку і оцінки певного об'єкта або їх сукупності.

Рис. 1.3. Рівні нормативно-правового регулювання грошових розрахунків в Україні

Рекомендації та інструкції, котрі належать до третього рівня регулювання грошових розрахунків розробляються Міністерством фінансів України та різними відомствами. Вони конкретизують облікові стандарти відповідно до галузевих особливостей підприємства.

Четвертий рівень нормативно-правового регулювання грошових розрахунків описує робочі документи з бухгалтерського обліку, які розробляє саме підприємство. Вони визначають його особливості організації та ведення бухгалтерського обліку.

Такими документами є:

- 1) документ про облікову політику підприємства;
- 2) затверджені керівництвом підприємства форми первинних документів по обліку грошових розрахунків;
- 3) графіки документообігу;
- 4) затверджені керівництвом підприємства форми внутрішньої звітності;
- 5) затверджений План рахунків бухгалтерського обліку.

Застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку регулює Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Дана Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств.

Порядок організації і ведення касових операцій регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 року № 148.

Відповідно до вищезазначеного Положення, передбачається створення спеціально призначеної кімнати або місця, яке буде призначене для прийому, розподілу та зберігання грошових коштів, готівкових інструментів та інших предметів з використанням касової книги.

Основним нормативним документом щодо використання банківських рахунків є Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків, затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 (оновлена редакція згідно постанови Правління НБУ від 01.04.2019 № 56).

Основним нормативно-правовим актом регулювання платежів в Україні є Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні». Ця сфера регулюється також іншими законами України, зокрема: Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Законом України «Про електронні надійні послуги» та Постановою Кабінету Міністрів України «Про валютні правила та систему валютного контролю», яка замінена Законом України «Про валюту та валютні операції» від 02.02.2019 [74].

Слід зазначити, що проект Закону № 7270 зараз перебуває на розгляді в Парламенті України, який передбачає суттєві зміни до Закону України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні», і, серед іншого, дозволяє відкривати поточні рахунки та видавати електронні гроші небанківським фінансовим установам.

Вимоги щодо видачі та використання електронних грошей в Україні викладені в статті 15 Закону України «Про платіжні системи та грошові перекази в Україні» та Положення про електронні гроші в Україні, затверджені постановою Правління НБУ № 481 від 4 листопада 2010 року (із змінами).

Цей закон, зокрема, встановлює, що:

- 1) тільки банки мають право видавати електронні гроші;
- 2) електронні гроші випускаються шляхом обміну готівкових і безготівкових коштів на електронні гроші;
- 3) банк уповноважений видавати електронні гроші до обсягу отриманих грошових коштів;
- 4) банк, який видає електронні гроші, зобов'язаний погашати емітовані ними електронні гроші на вимогу власника;

5) правила, що регулюють операції з електронними грошима, та максимальний обсяг електронних грошей, що зберігаються на електронному пристрої власника, встановлюються нормативними документами НБУ, включаючи Положення про електронні гроші в Україні.

Нагальна потреба у кардинальних реформах усіх галузей економіки України, а також європейській та трансатлантичній інтеграції створила передумови для розробки та затвердження НБУ Комплексної програми розвитку фінансового сектору в Україні до 2020 року.

Постанова Правління Національного банку України від 18.06.2015 № 391 «Про затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору в Україні до 2020 року».

Отже, у 2015 році НБУ визначив чіткий шлях своєї політики до 2020 року, який буде спрямований на подальший розвиток платіжного ринку для створення безготівкової економіки.

Один із напрямків, визначених Комплексною програмою, включає сприяння безготівковим платежам, інфраструктурі фінансового ринку та контролю шляхом розвитку платіжної інфраструктури та подальше зниження темпів руху грошових коштів на користь безготівкових.

Реалізація проекту безготівкової економіки є одним із основних стратегічних напрямків розвитку фінансового сектору в Україні.

Відповідно до ініційованого проекту безготівкової економіки, НБУ співпрацював з іншими державними органами щодо його реалізації у 2017 році. Співпраця була спеціально виконана з:

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі в частині запровадження м'якого регулювання безготівкових платежів у кожного учасника торговельної мережі;
2. Міністерство охорони здоров'я з точки зору своїх можливостей здійснювати безготівкові розрахунки в медичних установах;

3. Міністерство культури щодо плану створення безготівкової інфраструктури на об'єктах культурно-історичної спадщини України, а також під час масових культурних заходів.

Висновки до розділу 1

Платіжні системи другого покоління не лише заклали основу для сучасного буму початкових стартів платежів. Ця тривала еволюція була необхідною для того, щоб підготувати суспільство та державні регулятори до того, що фінансова система змінюється і не залишиться такою ж у майбутньому. Більше того, ми вже бачимо, що суспільству потрібні більш гнучкі підходи до правового регулювання цієї сфери.

Успіхи в різних технологічних напрямках дозволило збільшити використання електронних грошових одиниць. Цьому, перш за все, сприяли такі фактори:

1. надійна і швидка транзакція з низькою вартістю за операцію;
2. кращі і зручні для користувача комп'ютерні технології;
3. краща система безпеки для перевірки шахрайства та забезпечення конфіденційності.

Держава повинна відігравати провідну роль у створенні та нагляді за нормативною базою, яка є ефективною та пропорційною для сприяння інноваціям та адекватному захисту клієнтів, а також сприяти використанню цифрових платежів з мінімальним навантаженням на підприємства.

Уряди можуть залучати широку систему цифрових платежів як шлях розвитку та підтримки підприємств. Нормативно-правова база для грошових ресурсів відіграє важливу роль у створенні сприятливих умов для підприємств. Неспроможність встановити та підтримати таку структуру може задушити конкуренцію та інновації, загрожувати безпеці, надійності та ефективності платіжних послуг, призвести до неадекватного захисту клієнтів та підприємств. Тому необхідно, щоб державні органи збалансували інновації та ризики для досягнення прогресу використання грошових ресурсів та фінансового включення підприємств.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Методика та організація бухгалтерського обліку грошових коштів та розрахунків підприємства

Організація обліку грошових ресурсів підприємства є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними.

Готівковий і безготівковий грошові обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для зарахування на поточний або інший рахунок. Із цих рахунків у банку проводяться розрахунки між господарюючими суб'єктами та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо.

Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є [8]:

- 1) правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- 2) своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків;
- 3) забезпечення збереження грошових коштів і цінних паперів у касі підприємства;
- 4) контроль над витрачанням грошових коштів;
- 5) своєчасне та точне ведення розрахунків із дебіторами та стягнення заборгованості;

- б) періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів і дебіторської заборгованості;
- 7) забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням;
- 8) своєчасне і повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів у касі підприємства і на рахунках у банку;
- 9) суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності;
- 10) забезпечення своєчасності взаєморозрахунків із метою запобігання штрафним санкціям.

Існує загальне положення про те, що підприємство повинно мати план рахунків, розрахований на його індивідуальні вимоги. Це означає, що підприємству дозволяється створювати власну нумерацію рахунків. У всіх бухгалтерських програмах для ПК існує стандартизований план рахунків. Тому потрібно налаштувати його відповідно до конкретних вимог установи.

Загальна сума надходжень, видатків та залишків готівки відображається на активному рахунку 30 «Грошові кошти».

Облік коштів на поточному рахунку в національній валюті здійснюється на рахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Плата за розрахунково-касове обслуговування відноситься на адміністративні витрати (п. 18 П(С)БО 16 «Витрати»). Облік іноземної валюти на рахунках у банку ведеться на субрахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» [37].

Проведення платежів по поточному рахунку банк здійснює на основі платіжного доручення, яке подано від клієнта. Підставою для здійснення бухгалтерських проведень по рахунку 311 є банківська виписка по поточному рахунку.

На рахунку 33 «Інші кошти» узагальнюється інформація про наявність та рух грошових коштів (у національній та іноземній валютах), що знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, оплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), та кошти в дорозі, тобто

грошові суми, внесені до кас банків, ощадних кас або поштових відділень для подальшого їх зарахування на рахунках підприємства в банках. Основні субрахунки відображені на рис. 2.1.

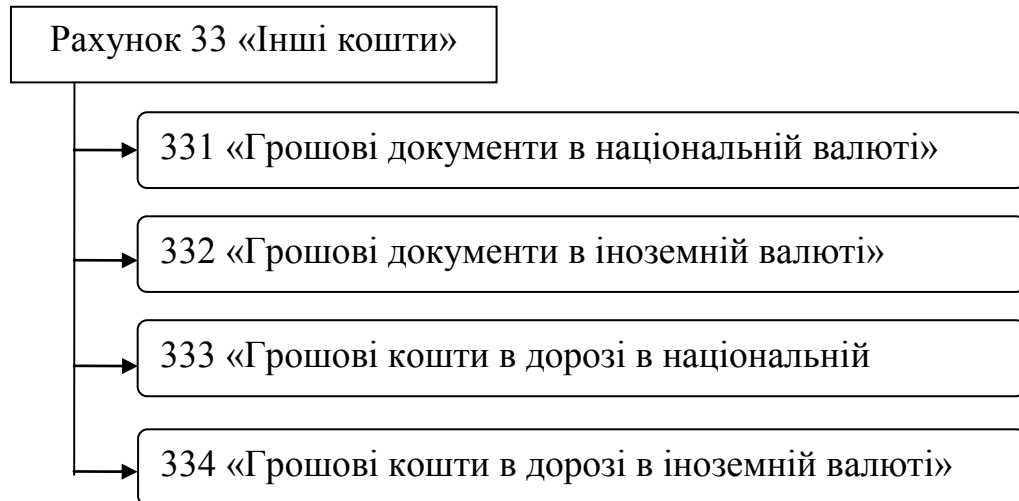

Рис. 2.1. Субрахунки рахунку 33 «Інші кошти»

Оприбуткування готівки та її виплата з каси підприємства потребують спеціальної супровідної документації та повинні бути записані у стандартизованій касовій книзі [68].

Згідно п.11 Положення №148, готівка, яка надходить в касу, має бути оприбуткована в день отримання готівки в повній сумі.

Квитанція, яка є відривною частиною прибуткового касового ордера, засвідчена підписом головного бухгалтера засвідчує оприбуткування готівки в касу.

Видача готівки з каси проводиться за видатковими касовими ордерами або видатковими відомостями. До них можуть додаватися заява на видачу готівки, розрахунки тощо [43].

У зв'язку зі змінами у законодавстві України Положенням №148 передбачено, що використання печатки підприємством не є обов'язковим.

Всі надходження та видача готівки у національній валюті відображаються у касовій книзі.

НБУ у своєму листі від 07.03.2018 р. № 50-0007/13560 розтлумачив питання ведення касової книги відокремленими підрозділами. Він дійшов висновку, що ті відокремлені підрозділи з РРО, які не приймають та не видають готівку за прибутковими та видатковими касовими ордерами, касова книга не потрібна навіть, якщо готівкова виручка здається одразу в банк [13].

Строки повернення готівкових коштів до каси підприємства, затверджені Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні від 29.12.2017 р. № 148, наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Контроль повернення грошових коштів

<i>Елементи грошових коштів</i>	<i>Рахунки</i>		<i>Строки повернення готівкових коштів до каси підприємства</i>
	<i>Дт</i>	<i>Кт</i>	
Готівкові кошти під звіт на відрядження	372.1	30, 31	До закінчення 3-го банківського дня, наступного за днем повернення з відрядження
Готівкові кошти на закупку сировини та матеріалів	372.2	30, 31	Не більше 10 робочих днів з дня видачі готівки
Готівкові кошти на інші виробничі витрати	372.3	30, 31	Не більше двох днів, включаючи день отримання коштів
Грошові кошти одночасно на відрядження та вирішення в цьому відрядженні виробничих питань	372.1.2	30, 31	Строк, на який видано готівку під звіт, може бути продовжено до закінчення строку відрядження

Щоб зберігати готівку в касі, підприємство повинне встановити «ліміт каси». Для цього компанія повинна використовувати певний алгоритм, який вимагає Національний банк України. Ліміт каси, як правило, залежить від середньої кількості касових операцій на місяць та від характеру бізнесу компанії. У разі реєстрації підприємства ліміт каси встановлюється виходячи з передбачуваної кількості касових операцій і може бути переглянуто через три місяці на основі фактичної кількості касових операцій.

Грошові кошти, що перевищують «ліміт каси», що виплачуються підприємством через банк на спеціальні платежі (наприклад, аванс на відрядження), повинні бути повернені банку, якщо вони не будуть виплачені одержувачу протягом 3 днів [68].

Будь-які надлишки грошових коштів, якщо вони будуть визначені податковими органами в касі підприємства, призведуть до значних штрафів.

Фінансовим посередником при безготівкових розрахунках є банк, який надає послуги своїм клієнтам. Порядок безготівкових розрахунків суворо регламентований законодавством.

Важливою при здійсненні розрахунків за реалізовані товари (наданні послуг) є класифікація операції як безготівкової. Безготівковими є такі розрахунки (п. 1.4 Інструкції № 637):

1. перерахування грошових коштів з поточного рахунку на інший поточний рахунок;
2. внесення коштів до банку для подальшого їх перерахування на поточний рахунок.

Остання операція є безготівковою тільки для особи, яка отримує кошти. Для особи, яка вносить кошти – це готівкова операція. Обмеження щодо суми готівкових операцій за один день між підприємством та банком відсутні (ч. 2 п. 6 Положення № 148).

Згідно Інструкції №492, підприємство може відкривати необмежену кількість рахунків. Винятком є рахунок для формування статутного капіталу, тобто тільки один такий поточний рахунок може бути відкритий підприємством.

Основними видами рахунків, які підприємство може відкривати у період своєї діяльності є поточні та депозитні рахунки.

Поточний рахунок – це рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства.

Депозитний рахунок – це рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передаються клієнтом в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) та підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства та умов договору [37].

Днем відкриття поточного рахунку є дата, що зазначена в заяві про відкриття цього рахунку в розділі «Відмітки банку».

Відповідно до постанови НБУ від 28.12.2018р. № 162 «Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні» з 5 серпня 2019 року українські банки відкрили рахунки відповідно до міжнародних вимог IBAN (InternationalBankAccountNumber), який використовується для унікальної ідентифікації банківського рахунку клієнта.

Однак IBAN не замінює номер власного рахунку в банку, оскільки він лише має на меті надати додаткову інформацію, яка допомагає ідентифікувати закордонні платежі.

Рахунок IBAN складається з 29 знаків, які значать наступне (зліва направо) [70]:

- 2 знаки – літерний код країни (Україна – UA);
- 2 цифри – контрольний код, який розраховується за спеціальним алгоритмом та слугує для унеможливлення помилок введення номерів;
- 6 цифр – код МФО банку (він був і раніше);
- 5 цифр (нулі) – доповнюють довжину рахунку до 29 знаків;
- 14 цифр – безпосередньо сам номер рахунку (так як і було раніше).

Депозитний рахунок відрізняється від звичайного поточного рахунка тим, що з нього розрахункові операції не проводяться. Виняток – операції з п. 99 розділу VIII Інструкції № 492 (це реалізація майнових прав відповідно до договору застави, відступлення на користь інших осіб). Наприклад, якщо підприємство отримало кредит під заставу депозиту, то банк має право списати з нього кошти у разі порушення підприємством умов кредитування.

По закінченню дії договору банк зобов'язаний повернути грошові кошти вкладнику та відсотки по ним у порядку, який був передбачений договором.

Перерахування грошових коштів з поточного на депозитні рахунки не спричиняє появу доходів чи витрат підприємства, так як це не відповідає критеріям визнання витрат чи доходів. Проценти, що нараховуються на тіло кредиту, відображаються в обліку як доходи у місяці їх нарахування (п. 20 П(С)БО 15 «Дохід»).

2.2. Моделювання обліку грошових ресурсів в електронному середовищі

Сучасною тенденцією у сфері інформаційних систем в обліку є перехід від функціонального (ієрархічного) підходу до процесного, фундаментальним принципом якого є представлення облікової системи підприємства як системи взаємодіючих між собою бізнес-процесів. Перехід до процесного підходу супроводжується реорганізацією бізнес-процесів і залежить від чіткого розуміння сутності категорії «Бізнес-процес» (БП) і його ролі в обліку.

Під Бізнес-процесом обліку розуміємо керований потік робіт (дій), результатом якого є інформація (облікові, звітні дані), яка має певну цінність для користувачів.

Ідентифікація бізнес-процесу здійснюється шляхом моделювання існуючого процесу (модель «Як є»), на основі оцінки існуючого процесу виявляють проблеми для подальшої їх ліквідації. Моделювання бізнес-процесу (модель «Як має бути») – візуальне відображення бізнес-процесу обліку з метою його аналізу та подальшого удосконалення. Формалізація і опис бізнес-процесів є ключовою умовою для їх автоматизації.

Особливу увагу слід приділити розробці за кожною окремою операцією регламентів бізнес-процесу. Регламент – це документ, що перераховує і описує

за порядком етапи, які повинен застосовувати учасник для виконання бізнес-процесів, як правило, із зазначенням необхідних термінів виконання цих етапів, тобто це документ, що описує певні процедури.

Отже, процесний підхід переміщує фокус з програмного забезпечення на користувача, іншими словами, бухгалтер не опановує та прилаштовує програму під діяльність конкретного підприємства, а навпаки, визначає критерії й параметри облікової системи, які має реалізувати інформаційна технологія.

Концептуальне представлення БП «Облік операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами» в координатах облікової системи підприємства включає декілька підпроцесів, які вважаються окремими бізнес-процесами, якщо розглядати їх роботу автономно (рис. 2.2).

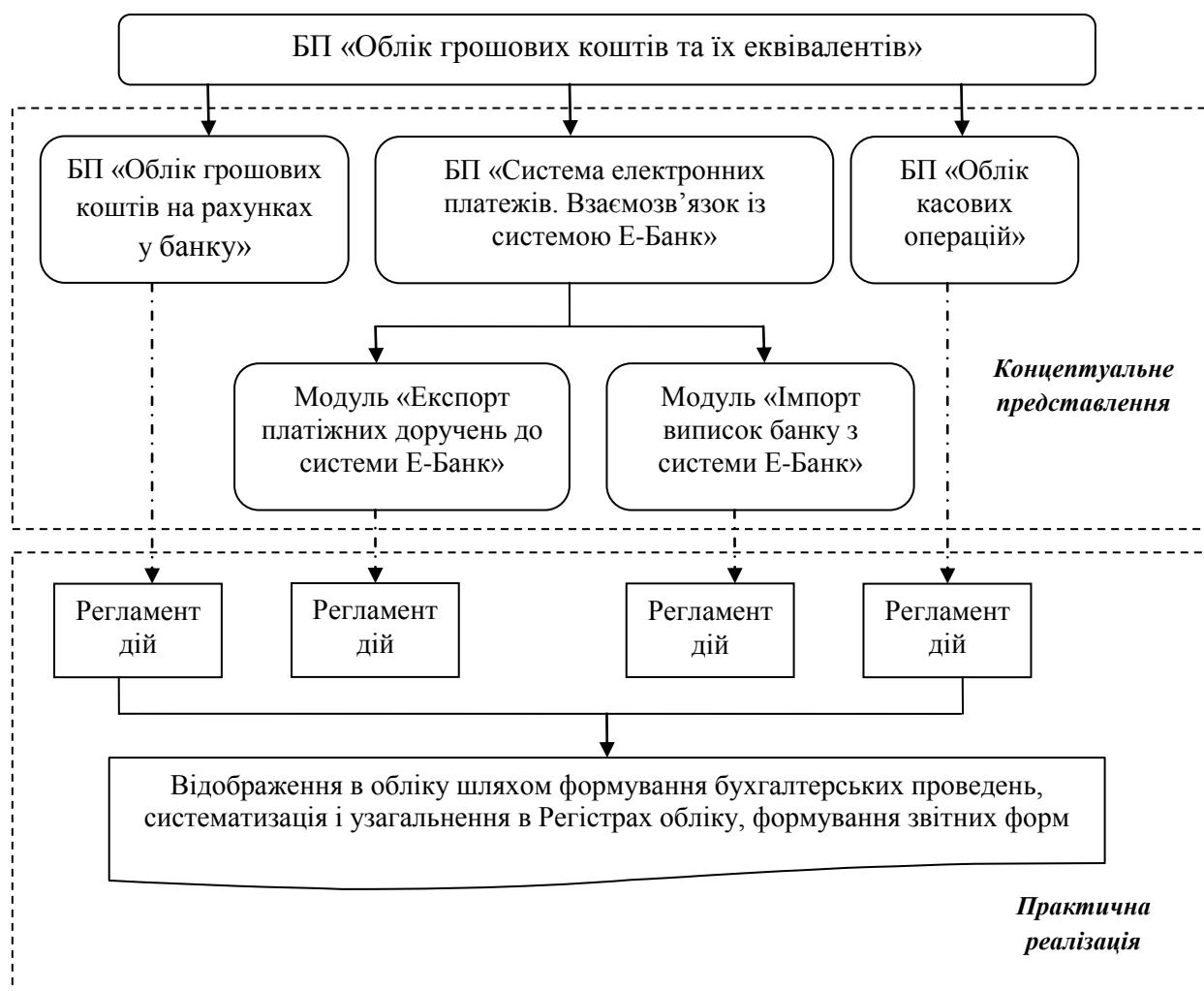

Рис. 2.2. Моделювання БП «Облік грошових коштів та їх еквівалентів» в обліковій системі підприємства

БП «Облік грошових коштів та їх еквівалентів» (Модель «Як є»)

Проблеми існуючої моделі «Облік грошових коштів та їх еквівалентів»:

- подвійне ведення даних, що міститься у первинних документах, дублювання інформації, висока ризикованість помилок через можливі коригування в різних системах;
- відсутня оперативна інформація про залишки та рух грошових коштів, можливість розрахунків з контрагентами в умовах реального часу, а також планування та управління грошовими потоками на підприємстві;
- обмеженість ресурсів на придбання та функціонування відповідної ІТ-платформи, що підтримує технологію управління потоком робіт, наприклад, ERP- або CRM-системи

БП «Облік грошових коштів та їх еквівалентів» (Модель «Як має бути»)

1. БП «Система електронних платежів. Взаємозв'язок із системою Е-банк».

Еволюція взаємовідносин підприємства і банка демонструє яскраво виражену тенденцію адаптації до реалій функціонування підприємства у зовнішньому середовищі, що постійно змінюється. Електронний банкінг як етап розвитку відносин «клієнт-банк» в умовах Е-економіки розглядається в першу чергу як модернізація каналів і засобів комунікацій, в другу - як відповідь на посилення вимог клієнтів щодо якості та асортименту банківських послуг.

1.1. Регламент та модель модулю «Експорт платіжних доручень до системи Е-банк»

За регламентом модуля «Експорт платіжних доручень до системи Е-банк» працівник бухгалтерії виконує наступні дії:

а. Складання платіжних доручень. Платіжні доручення складаються вручну або формуються автоматично за даними документа-підстави. Реєстрація в Журналі платіжних доручень відбувається автоматично в розрізі кожного поточного рахунка у Банку.

b. Експорт платіжних доручень у зовнішній файл. Оформлені належним чином платіжні доручення експортуються у зовнішній файл фіксованого формату.

c. Імпорт файлу в систему Е-банк. Сформований файл направляється до системи Е-банк.

d. Передача до Банку завізованих Платіжних доручень через систему Е-банк. Платіжні доручення візуються електронним підписом відповідальними особами та направляються до банку через систему Е-банк.

Отже, введені Платіжні доручення переносяться із 1С підприємства до системи Е-банк, дані операції не формують кореспонденцію рахунків (рис. 2.3).

1.2. Регламент та модель модулю «Імпорт виписок банку із системи Е-банк».

Щоденно за цим регламентом працівник бухгалтерії виконує наступні дії:

a. Вивантаження виписок банку із системи Е-банк. За допомогою процедури експорту користувач вивантажує файл виписок банку через буфер обміну за попередній день із системи Е-банк в заданий формат.

b. Завантаження виписок банку в 1С підприємства. Імпорт в 1С підприємства отриманого файлу через процедуру обміну в проміжний Реєстр виписок банку.

c. Коригування даних (у випадку, якщо відповідності не встановлено автоматично).

d. Встановлюється режим рознесення даних.

Імпортовані із системи «Е-банк» в 1С підприємства виписки банку обробляються, встановлюється прив'язка до відповідних платіжних доручень та/або документів-підстав, данні операції не формують кореспонденцію рахунків.

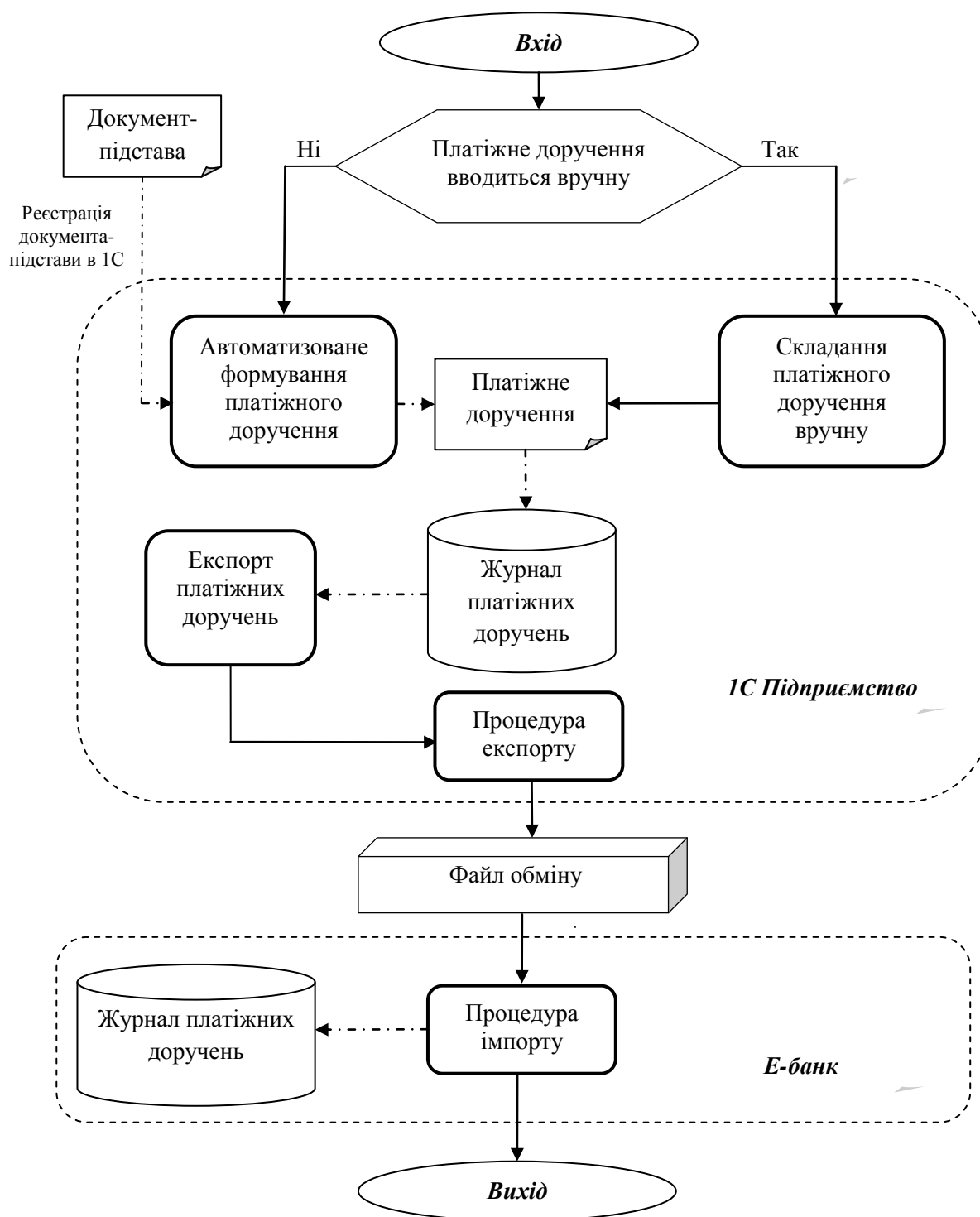

Рис. 2.3. Модель модулю «Експорт платіжних доручень до системи Е-банк»

2. БП «Облік грошових коштів на рахунках у банку»

Бухгалтер з обліку операцій на рахунках у банку виконує послідовність дій відповідно до Регламенту (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Регламент БП «Облік грошових коштів на рахунках у банку»

Дія	Зміст
1.Складання платіжного доручення. Контроль реквізитів.	Узгоджені документи-підстави надходять до бухгалтерії для складання платіжних доручень. Бухгалтерія перевіряє документи-підстави та формує платіжні доручення відповідно до строків здійснення платежів.
2.Формування файлу для експорту до системи Е-банк	Експорт до системи Е-банк проводиться відповідно до регламенту БП «Система електронних платежів. Взаємозв'язок із системою Е-банк»
3.Затвердження платіжних доручень	Варіант I: якщо платежі проводять через систему Е-банк, платіжне доручення затверджує відповідальна за це завдання особа (електронний підпис, дозвіл) Варіант II: якщо платежі не проводять через систему Е-банк, то платіжне доручення роздруковують, затверджують печатну форму, доставляють до банку, після здійснення платежів отримують печатну форму виписки банку
4.Завантаження виписки банку із системи Е-банк	Виписка банку за попередній день експортується із системи Е-банк у зовнішній файл фіксованого формату. Файл через процедуру обміну імпортується до ІС підприємства у проміжний Реєстр виписок банку.
5.Обробка проміжного Реєстру виписки банка	Виписка банку перевіряється за кожним рядком (контрагент, документ-підстава, код господарської операції)
6.Фінансова обробка виписки банку	Встановлюється фінансова прив'язка до документів: <ul style="list-style-type: none"> • Видаткової частини виписки банку • Прихідної частини виписки банку
7.Бухгалтерська обробка виписки банку	Автоматичний режим рознесення. В електронному документі платіжне доручення встановлюється позначка «Сплачено», що автоматично формує відповідну кореспонденцію рахунків.

Алгоритм виконання послідовності дій бізнес-процесу «Облік грошових коштів на рахунках у банку» графічно представлено на рис. 2.4.

Реалізація БП «Облік грошових коштів на рахунках у банку» дозволить отримувати інформацію для управління в режимі «зараз на зараз» в необхідних аналітичних розрізах шляхом формування звітних форм, наприклад «Аналіз руху грошових коштів на поточному рахунку» (табл. 2.3).

Отже, результатом цього бізнес-процесу є формування бухгалтерських проведення та реєстрація їх в Журналі кореспонденцій рахунків, систематизація і узагальнення в Журналах операційних документів (платіжне доручення, виписка банку), формування звітної форми «Аналіз руху грошових коштів» та інших звітів.

3. БП «Облік касових операцій»

Традиційно під касовими операціями розуміють операції підприємств, підприємців між собою та з фізичними особами, що пов'язані з прийманням і видачею готівки під час розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку [57].

В електронному середовищі суттєво модифікується термін «каса», а саме, у вузькому значенні каса це документообіг касових операцій в одній валюті. Облік касових операцій ведеться на окремих одновалютних балансових рахунках. За умови наявності у підприємства відокремлених підрозділів, які проводять касові операції з відображенням їх у касовій книзі, необхідно передбачити відповідний аналітичний розріз.

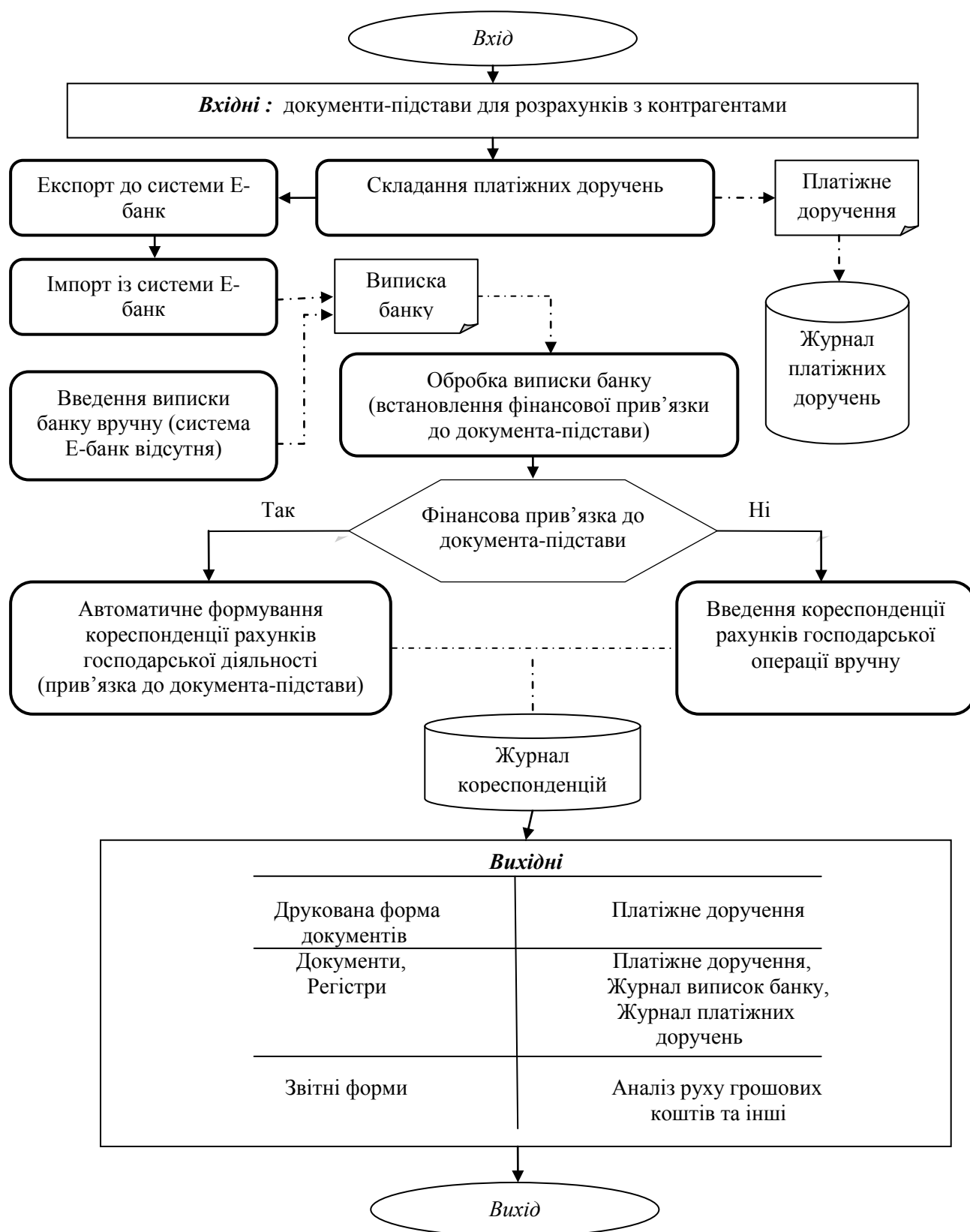

Рис. 2.4. Модель БП «Облік грошових коштів на рахунках у банку»

Таблиця 2.3

Аналіз руху грошових коштів на поточному рахунку за 01 березня 2018 р.

Організація	Номер документа	Зміст господарської операції	Валюта	Сума	Сума, грн.	
					Надходження	Витрачання
Залишок на початок дня						
311 поточний рахунок в ПриватБанк UA05 338783 00000 52...183					30 000,00	
				Разом	30 000,00	
311 поточний рахунок в ПриватБанк UA05 338783 00000 52...183						
ТОВ «Текспейс»	0005781	Оплата за матеріали постачальнику відповідно Договору № 1 від 01.01.2018 р. в т.ч. ПДВ 1 000 грн.				6 000,00
ТОВ «Бізнес.УА»	0034215	Оплата за реалізовану готову продукцію відповідно Договору № 45 від 01.02.2018 р. в т.ч. ПДВ 2 000 грн.			12 000,00	
				Разом	12 000,00	6 000,00
Залишок на кінець дня						
311 поточний рахунок в ПриватБанк UA05 338783 00000 52...183					36 000,00	
				Разом	36 000,00	

В довіднику балансових рахунків необхідно передбачити настройку «Ліміт каси на кінець робочого дня» до кожного рахунку. Сума ліміту може бути різною для різних рахунків (кас). В подальшому настройка виконуватиме моніторинг та контроль дотримання ліміту каси, а сума ліміту стане індикатором для формування звіту «Аналіз підсумкових оборотів і залишків» за рахунками по днях в аналітичних розділах та відхилень від ліміту.

Загальний алгоритм реалізації бізнес-процесу «Облік касових операцій» представлено на рис. 2.5.

Відповідальна особа, що має право виписувати касові документи формує в системі ПКО чи ВКО на основі документа-підстави. Обов'язкові реквізити касових ордерів заповнюються автоматично шляхом вибору необхідної інформації із довідників підприємства. Документ друкується і передається для підтвердження операції на підпис. На основі підписаного документа касир має право прийняти або видати грошові кошти. Дана операція формує відповідну кореспонденцію рахунків та фіксує її в Журналі бухгалтерських проведення. Регламент бізнес-процесу «Облік касових операцій» передбачає конкретний перелік дій відповідно стадійності документа (табл. 2.4).

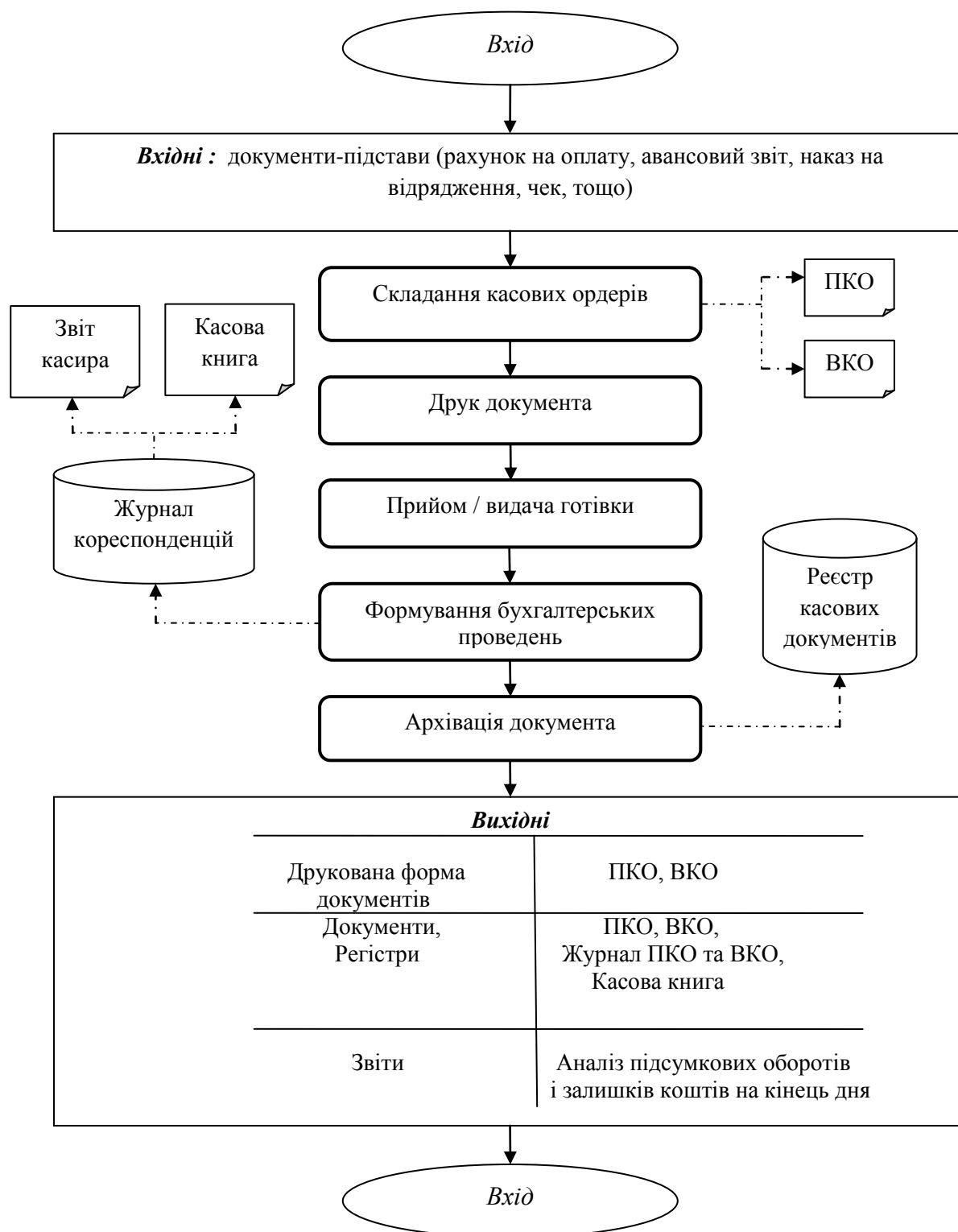

Рис. 2.5. Модель БП «Облік касових операцій»

Таблиця 2.4

Регламент «Облік касових операцій»

<i>Стадія документа</i>	<i>Роль в системі</i>	<i>Дії</i>
Складання	Відповідальна особа	Складання касового ордера в системі. Передача друкованої та електронної форми документа до каси підприємства.
Фактичне виконання операцій	Каса	Підтвердження або анулювання документа. Статус документа «Проведено» автоматично формує бухгалтерські проведення, переносить відповідні дані до Касової книги та передає документ на наступну стадію. Статус документа «Відмінено» - анулює документ.
Бухгалтерська обробка	Бухгалтерія	Перевірка відповідності реквізитів документа. Можливість коригування кореспондуючого рахунку та відповідно автоматично коригується кореспонденція рахунків.
Архів	Головний бухгалтер	Зберігання документа. Коригування на цій стадії заблоковано.

Касова книга в електронному середовищі забезпечуватиме візуальне відображення і можливість друку кожної з двох частин аркуша форми КО-4 як окремих форм «Вкладний аркуш касової книги» та «Звіт касира», які за формою та змістом відповідають паперовій формі касової книги.

Отже, реалізація даного бізнес-процесу дозволить оптимізувати час на складання та обробку касових ордерів, підвищить ефективність контрольних процедур надходження та витрачання готівкових грошових коштів, забезпечить отримання актуальних даних про залишки грошових коштів в касі підприємства в режимі реального часу.

2.3. Методика розкриття інформації про наявність і рух грошових коштів у звітності

Грошові кошти є найбільш ліквідною категорією активів, які впливають на показники платоспроможності суб'єкта господарювання. Облікова інформація про грошові кошти знаходить своє відображення у фінансовій звітності, а саме: в Балансі підприємства та в Звіті про рух грошових коштів. Звіт про рух грошових коштів визначає залишок грошових коштів на кінець звітного періоду й наводить інформацію про залишок коштів на початок звітного періоду для порівняння. Стаття Балансу «Грошові кошти та їх еквіваленту» впливає на показники фінансово стану суб'єкта господарювання, які залежать від ефективних управлінських рішень по використанню та генеруванню грошових потоків.

Бухгалтерський облік в свою чергу повинен забезпечувати управлінський персонал необхідною інформацією, яка повинна відповідати якісним характеристикам підготовки фінансової звітності.

Основним інформаційним джерелом щодо руху грошових коштів та їх еквівалентів є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт є одним із найскладніших у всій фінансовій звітності підприємства. «Звіт про рух грошових коштів» надає інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, а також дає можливість оцінити ситуацію, пов'язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів. Тобто форма звітності є багатосторонньою, що суттєво ускладнює процес його заповнення [8].

Звіт про рух грошових коштів - це один з трьох ключових фінансових звітів, в яких відображаються грошові кошти, отримані та витрачені протягом певного періоду часу. Звіт про рух грошових коштів виступає мостом між

звітом про прибутки та балансом, показуючи, як гроші переміщувались у бізнес та виходили з нього.

Звіт про рух грошових коштів вимірює, наскільки добре підприємство управляє своїм грошовими ресурсами, тобто, наскільки добре підприємство використовує готівку для оплати своїх боргових зобов'язань та фінансування своїх операційних витрат.

Даний звіт дозволяє інвесторам зрозуміти, як працюють підприємства, звідки беруться її гроші та як вони витрачаються. Він є важливим, оскільки допомагає інвесторам визначити, чи знаходиться підприємство на міцній фінансовій основі.

Кредитори, з іншого боку, можуть використовувати Звіт про рух грошових коштів для визначення кількості наявних грошових коштів для фінансування своїх операційних витрат та сплати боргів [73].

Основними складовими звіту про рух грошових коштів є:

1. Грошові кошти від операційної діяльності: основна діяльність, що приносить прибуток організації, та інші види діяльності, які не інвестують чи фінансують; будь-які грошові потоки від поточних активів та поточних зобов'язань. Іншими словами, він відображає, скільки грошей утворюється за продукти чи послуги компанії.

2. Грошові кошти від інвестиційної діяльності: будь-які грошові потоки від придбання та вибуття довгострокових активів та інших інвестицій, які не включаються до грошових еквівалентів. Зазвичай зміни грошових коштів від інвестування є предметом «виведення коштів», оскільки готівка використовується для придбання нового обладнання, будівель або короткострокових активів, таких як товарні цінні папери. Однак, коли підприємство розпоряджається активом, транзакція вважається «готівкою» для обчислення грошових коштів від інвестування.

3. Грошові кошти від фінансової діяльності: будь-які грошові потоки, які призводять до зміни розміру та складу внесеного власного капіталу або позик суб'єкта господарювання (тобто облігацій, акцій, дивідендів). Таким чином,

якщо підприємство видає облігації населенню, дане підприємство отримує грошове фінансування; однак, коли відсотки виплачуються власникам облігацій, підприємство зменшує свої грошові кошти.

Операційний розділ звіту про рух грошових коштів може бути показаний або прямим методом (форма №3), або непрямим методом (форма №3-н). За будь-яким методом розділи щодо інвестування та фінансування однакові. Єдина відмінність - в операційному розділі. Прямий метод показує основні класи валових грошових надходжень та валових грошових виплат. З іншого боку, непрямий метод починається з чистого доходу та коригує прибуток/збиток за наслідками транзакцій. Зрештою, грошові потоки з операційної секції дадуть той самий результат, чи при прямому чи непрямому підході, однак презентація буде відрізнятися. На мою думку, прямий метод є кориснішим як для самого підприємства, так і для користувачів фінансової звітності.

При прямому методі всі окремі види грошових коштів, які отримуються або виплачуються, відображаються в сукупності, а загальна сума - це отриманий грошовий потік.

У непрямому методі для отримання грошових потоків використовуються позиції бухгалтерського обліку, такі як чистий дохід, амортизація тощо [71].

Кожне підприємство має можливість самостійно обрати відповідний метод розрахунку, але обов'язково слід внести зміни в наказ про облікову політику в частині фінансової звітності (табл. 2.5).

Зміни дебіторської заборгованості у балансі від одного облікового періоду до наступного також повинні відобразитися у грошовому потоці. Якщо дебіторська заборгованість зменшується, це означає, що більше грошей надійшло на підприємство від клієнтів, що погашають їхні кредитні рахунки - сума, на яку знизилася дебіторська заборгованість, потім додається до чистих продажів. Якщо дебіторська заборгованість збільшується від одного облікового періоду до наступного, сума збільшення повинна бути віднята з чистих

продажів, оскільки, хоча суми, представлені в дебіторській заборгованості, є доходом, вони не є готівкою.

З іншого боку, збільшення товарних запасів свідчить про те, що підприємство витратило більше грошей на придбання більшої кількості сировини. Якщо товарно-матеріальний запас був сплачений готівкою, збільшення вартості запасів вираховується з чистого продажу. Зменшення запасів додається до чистих продажів. Якщо товарний запас був придбаний в кредит, на балансі відбудеться збільшення кредиторської заборгованості, а сума збільшення з одного року на інший буде додана до чистого обсягу продажів.

Така ж логіка справедлива і для податків, що підлягають сплаті, зарплати та передплаченого страхування. Якщо щось виплачено, різницю у вартості, що заборговується, від року до наступного року, слід відняти з чистого доходу. Якщо є сума, яка ще заборгована, то будь-які різниці доведеться додати до чистого прибутку.

Витрати на амортизацію зменшують прибуток, але не впливають на рух грошових коштів (це безготівкові витрати).

Згідно з МСФЗ, у звіті про рух грошових коштів є два способи подання витрат та доходів від відсотки. Багато підприємств представляють як отримані відсотки, так і сплачені відсотки як операційні грошові потоки. Інші трактують отримані відсотки як грошовий потік за інвестиції, а відсотки, що сплачуються, як грошовий потік фінансування. Тому використовується метод - це вибір фінансового директора. Тобто він сам обирає куди відносити грошовий потік від отриманих та сплачених відсотків.

Таблиця 2.5

Порівняння прямого і непрямого методу складання Звіту про рух грошових коштів по відношенню до видів діяльності

<i>Грошові потоки за видами діяльності</i>	<i>Прямий метод</i>	<i>Непрямий метод</i>
Грошові потоки від операційної діяльності	Грошові потоки, що отримані від покупців	Коригування прибутку підприємства
	Виплати постачальникам і персоналу	Амортизація
	Сплачені відсотки	Грошові потоки від використання поточних активів й операційних поточних зобов'язань: <ul style="list-style-type: none"> • дебіторської заборгованості; • товарно-матеріальних запасів; • витрат майбутніх періодів; • податкових платежів; • кредиторської заборгованості.
	Виплачені податки	-
	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	Чистий грошовий потік від операційної діяльності
Грошові потоки від інвестиційної діяльності	Збільшення вартості основних засобів	-
	Виплати по довгостроковим інвестиціям	
	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	
Грошові потоки від фінансової діяльності	Збільшення короткострокових кредитів	-

Звичайно, не всі звіти про рух грошових коштів демонструють позитивний грошовий потік, але негативний грошовий потік не повинен

автоматично піднімати червоний прапор без подальшого аналізу. Іноді негативний грошовий потік є результатом рішення компанії розширити свій бізнес в певний момент часу, що було б хорошим рішенням в майбутньому. Ось чому аналіз змін грошових потоків від одного періоду до наступного дає інвестору краще уявлення про те, як працює підприємство, і чи може компанія опинитися на межі банкрутства чи успіху.

Висновки до розділу 2

На основі дослідження облікової практики грошових ресурсів на рахунках бухгалтерського обліку ТОВ «Релокія», обґрунтовано основні завдання організації їх обліку.

Побудова належної системи бухгалтерського обліку грошових ресурсів передбачає правильність здійснення й відображення всіх етапів їх руху, починаючи з нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і завершуючи складанням звітності. Результат діяльності будь-якого підприємства безпосередньо залежить від ефективної роботи підприємства, а особливо від вирішення проблем, пов'язаних з обліком грошових ресурсів, які є складовою діяльності підприємства. Ефективність організації обліку грошових ресурсів забезпечить раціональний розподіл та використання грошових коштів, а тим самим успішну фінансову діяльність підприємства.

Дослідження побудови та функціонування облікової системи підприємства в електронному середовищі з позиції вивчення та синтезу наукових теорій різних галузей знань має важливе практичне значення для оцінки надійності й ефективності діючої та побудови покращеної моделі облікової системи підприємства в електронному середовищі.

Звіт про рух грошових коштів є цінним показником міцності, рентабельності та довгострокових перспектив для компанії. Він може допомогти визначити, чи має підприємство достатньо грошових коштів для покриття своїх витрат. Підприємство може використовувати звіт про рух грошових коштів для прогнозування майбутніх грошових потоків, що допомагає в питаннях бюджетування.

Вивчаючи звіт про рух грошових коштів, інвестор може отримати чітке уявлення про те, скільки грошей отримує підприємство, і отримати чітке розуміння його фінансового добробуту.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Основні завдання та методика аналізу використання грошових ресурсів підприємства

В умовах сучасного поширення конкуренції для підтримки стійкого фінансового стану підприємств виникає необхідність у проведенні аналізу показників ліквідності балансу. Ліквідність визначають як спроможність окремих видів майнових цінностей швидко перетворюватися в грошові кошти без втрати своєї поточної вартості в умовах сучасної кон'юнктури ринку [4].

Без оцінювання рівня ліквідності підприємства аналіз його фінансового стану буде неповним, що не дозволить зробити обґрунтовані висновки про існуючий стан та перспективи розвитку такого суб'єкта господарювання. Показники ліквідності дають можливість діагностувати фінансовий стан підприємства, оцінити його платоспроможність, усунути наявні недоліки для того, щоб в подальшому стабільно здійснювати діяльність та бути привабливим для інвесторів.

Розглянемо показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Релокія» на основі даних фінансової звітності за 2018 р. (рис. 3.1, 3.2).

Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

A1 – високоліквідні – грошові кошти і поточні фінансові інвестиції;

A2 – швидколіквідні – уся дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів;

A3 – повільноліквідні – запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів;

A4 – важколіквідні необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати:

П1 – найтерміновіші – поточна кредиторська заборгованість;

П2 – короткострокові – короткострокові кредити банків;

П3 – довгострокові – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

П4 – постійні – зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття.

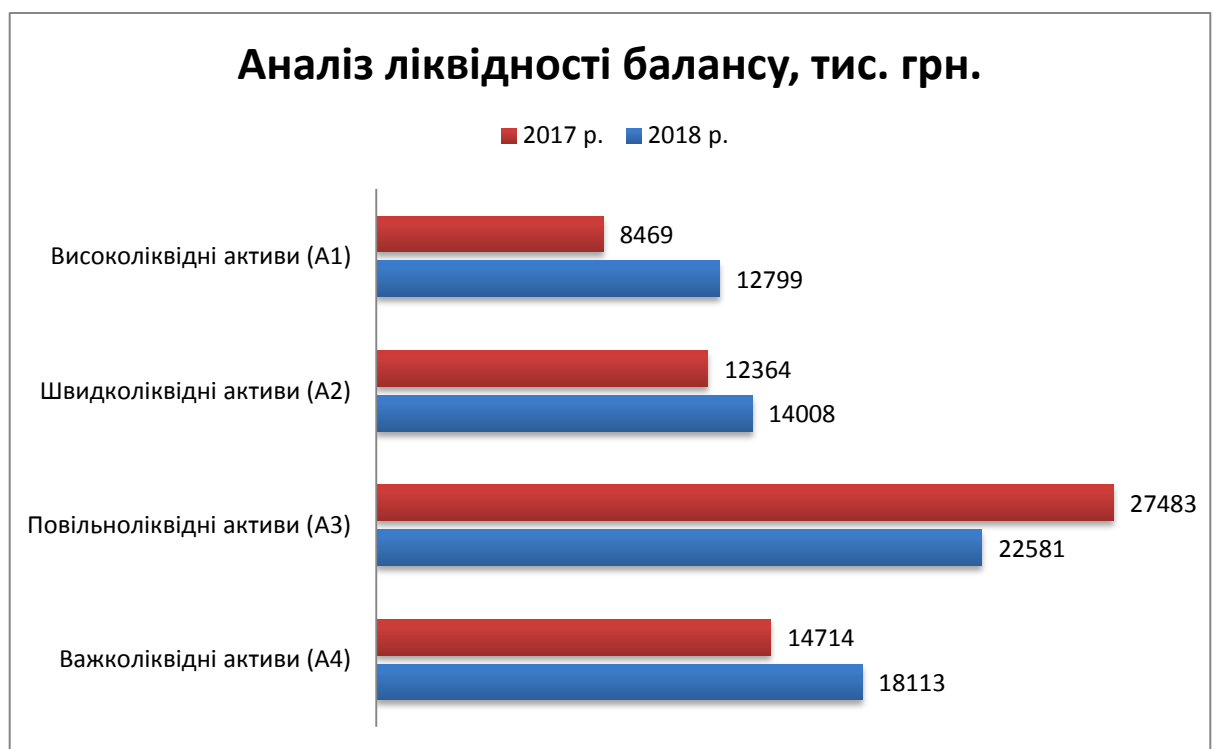

Рис. 3.1. Ранжування активів балансу

Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання таких співвідношень між групами активів і зобов'язань:

$$A1 \geq P1$$

$$A2 \geq P2$$

$$A3 \geq P3$$

$$A4 \leq P4$$

(3.1)

Рис. 3.2. Ранжування пасивів балансу

За даними ТОВ «Релокія» на кінець 2018 року:

$$A1 = 12799 \leq П1 = 25725 \text{ тис.грн.}$$

$$A2 = 14008 \geq П2 = 0 \text{ тис.грн.}$$

$$A3 = 22581 \geq П3 = 1641 \text{ тис.грн.}$$

$$A4 = 0 = П4 = 0 \text{ тис.грн.} \quad (3.2)$$

Ліквідність підприємства визначається і за допомогою низки фінансових коефіцієнтів: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності (покриття), коефіцієнт швидкої ліквідності. Їх розрахунок наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Оцінка та аналіз ліквідності

Показники	Алгоритм розрахунку			Відхилення (+/-)	Нормативне значення
		2017 р.	2018 р.		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K = A1 / (П1+П2)$	0,4470	0,4975	0,0505	$\geq 0,5$
Коефіцієнт поточної ліквідності	$K = OA/(П1+П2)$	2,5454	1,9198	-0,6256	≥ 2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K = (OA - 3) / П3$	1,2007	1,1378	-0,0629	$\geq 0,5$

Отже, виходячи із здійснених розрахунків, можна сказати що:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у звітному періоді порівняно з попереднім зріс на 0,0505 та знаходився в межах норми. Тобто частина поточної заборгованості може бути погашена у найближчий час. Коли підприємство має низьке значення даного показника, воно може залучити позикові кошти, реалізувати частину зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів.

2. При значенні коефіцієнта поточної ліквідності 1,9198 дане підприємство вважається платоспроможним, але має ознаки фінансового ризику в оплаті боргів. Для підвищення значення поточної ліквідності необхідно працювати в напрямку підвищення суми оборотних активів і зниження суми поточних зобов'язань. Для зниження суми поточних зобов'язання можна, наприклад, домовитися про надання кредитних коштів на більш тривалий період часу.

3. Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність підприємства вчасно погашати свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів. У 2018 р. на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 1,14 гривні високоліквідних оборотних активів.

Для більш детального аналізу відобразимо схематично динаміку коефіцієнтів ліквідності (рис. 3.3).

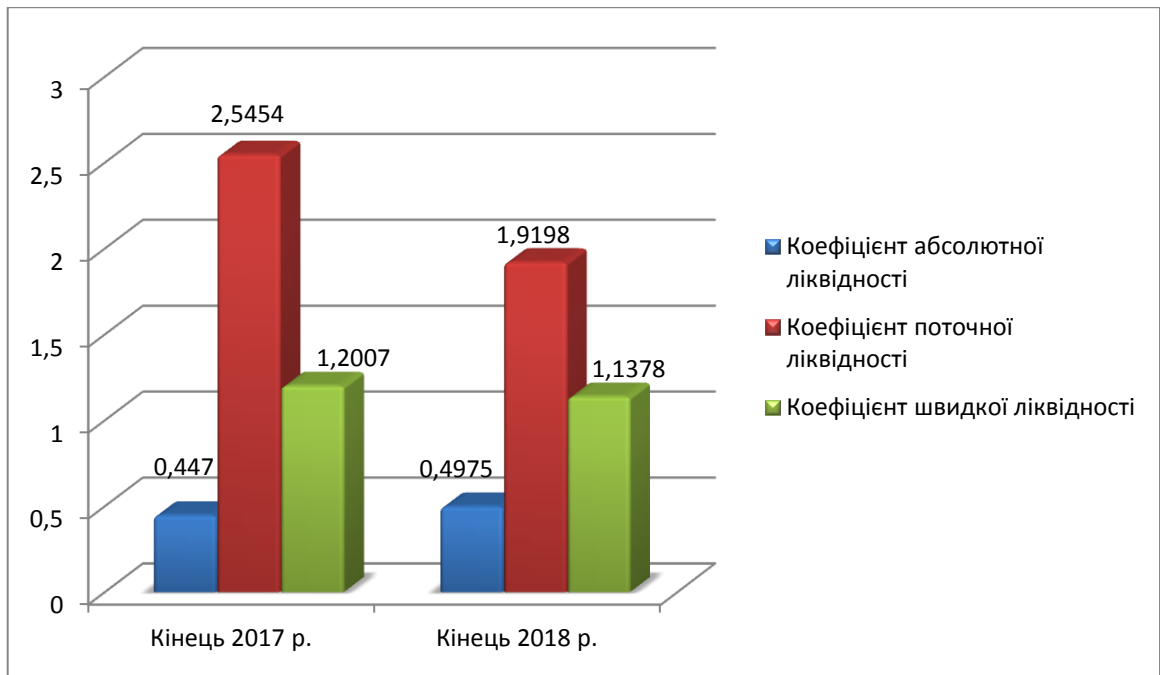

Рис. 3.3. Динаміка коефіцієнтів ліквідності за 2017-2018 роки ТОВ «Релокія»

Аналіз системи грошових розрахунків проведений з використанням Форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» ТОВ «Релокія» за 2017-2018 роки, наведеної в Додатку В.

Аналіз руху грошових коштів в ТОВ «Релокія» показує, що при прибутковій операційній діяльності у 2017-2018 роках зовнішні позики не заважають працювати підприємству. При цьому підприємство сплатило 52540 тис.грн. заробітної плати у 2017 році та 50851 тис.грн. у 2018 році, що становить практично 70% загальної суми сумарного збитку в операційно-фінансовій діяльності підприємства.

Аналіз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності показує, що у 2018 р. було витрачено на придбання необоротних активів 1056 тис.грн., що на 4022 тис.грн менше, ніж у 2017 р. Тобто в звітному періоді спостерігається зниження інвестиційної діяльності на підприємстві.

Можна зазначити, що досліджуване підприємство ТОВ «Релокія» протягом досліджуваного періоду взагалі не здійснювало поточних фінансових інвестицій.

Як видно з Форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» активізація інвестиційної діяльності підприємства у звітному році призвела до зростання надходжень від інвестиційної діяльності на 117 тис. грн.. При цьому мало місце надходження грошових коштів від реалізації необоротних активів на 117 тис. грн., що становить 100 % від всіх надходжень від інвестиційної діяльності звітнього року.

На відміну від попереднього року мало місце незначне витрачання грошових коштів на інвестиційні потреби. Витрати на інвестиційну діяльність підприємства зменшились у звітному періоді на 4022 тис. грн, і були пов'язані з придбанням необоротних активів. Зокрема було придбано необоротних активів на 1056 тис. грн., що становить 100 % від загального обсягу витрачання грошових коштів звітнього року.

Як показують дані табл. 3.2, залишок грошових коштів на кінець 2018 р. у порівнянні з 2017 р. зріс на 4 330 тис. грн., або на 549,74 %. Така динаміка свідчить підприємство підвищило рівень своєї абсолютної платоспроможності.

Таблиця 3.2

Динаміка залишків грошових коштів та чистого грошового потоку підприємства за 2017-2018 рр.

<i>Показники</i>	<i>2017 р.</i>	<i>2018 р.</i>	<i>Абсолютна динаміка</i>	<i>Відносна динаміка</i>
Залишок грошових коштів на кінець року	8 469	12 799	+4 330	151,13%
Чистий рух за звітний період	-3 572	2 914	+6 486	222,58%

Що стосується динаміки чистого руху коштів за аналізовані періоди, то у 2017 році отримало у результаті господарської діяльності від'ємне значення чистого руху грошових коштів. У 2018 році чистий рух грошових коштів позитивний - 2 914 тис. грн. (рис. 3.4).

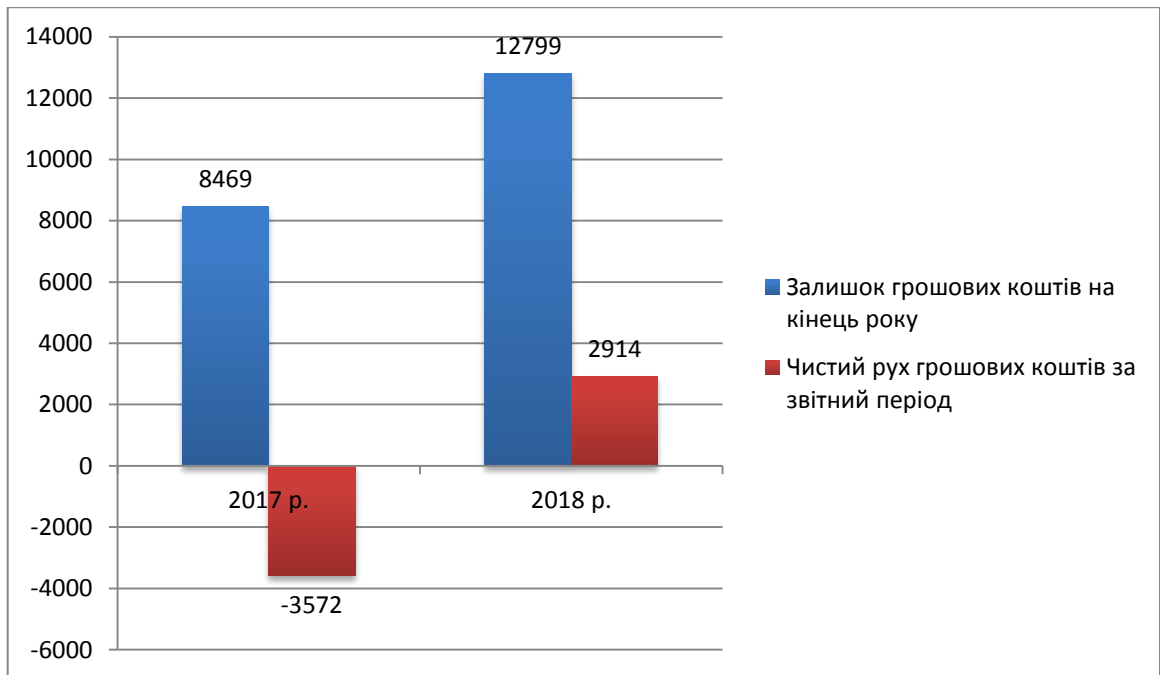

Рис. 3.4. Залишки грошових коштів та чистий грошовий потік підприємства (тис. грн.)

На діяльності підприємства негативним чином позначається як надлишковий, так і дефіцитний характер чистого грошового потоку.

Дефіцитний грошовий потік призводить до зниження абсолютної платоспроможності підприємства, несвоєчасного погашення ним кредиторської заборгованості перед постачальниками за отримані матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги, бюджетом тощо за всіма видами, спричиняє затримки у виплаті заробітної плати, а відтак - до зниження продуктивності праці, сплати штрафних санкцій за недотримання термінів оплати і т.п.

Надлишкове зростання грошових засобів загрожує їх знеціненням через вплив інфляційних процесів, свідчить про недостатній рівень гнучкості інвестиційно-фінансового менеджменту підприємства [65].

3.2. Методика проведення аудиту грошових коштів та безготівкових розрахунків підприємства

Складовою аудиту фінансової звітності є аудиторська перевірка Звіту про рух грошових коштів та Балансу, а це означає, що аудитору необхідно перевірити касові операції суб'єкта господарювання. Якість аудиту касових операцій та безготівкових розрахунків залежить від наявності методологічних принципів організації й методики аудиту, яких в Україні недостатньо, які потребують дослідження і є актуальними для їх практичного використання.

Оцінка системи внутрішнього контролю здійснюється на підготовчому етапі загального плану аудиту грошових коштів та безготівкових розрахунків (табл. 3.3).

За результатами тестування аудитор робить висновки про організацію бухгалтерського обліку касових операцій та безготівкових розрахунків, організацію внутрішнього контролю та на підставі цих висновків коригує визначений аудиторський ризик, обсяг перевірки, планує основні аудиторські процедури за етапами аудиторської перевірки, визначає об'єкти перевірки і складає Програму аудиту.

Аудит касових операцій передбачає встановлення законності, доцільності використання готівки, дотримання касової дисципліни, достовірності й повноти відображення касових операцій в обліку і звітності відповідно до чинного законодавства.

Таблиця 3.3

**Загальний план аудиту грошових коштів та безготівкових
розрахунків підприємства**

<i>№</i>	<i>Етап аудиторської перевірки</i>	<i>Зміст</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Виконавець</i>
1	Підготовчий	Оцінка системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, визначення аудиторського ризику, рівня суттєвості, призначення аудиторської групи або аудитора для проведення аудиту. Складання програми аудиту		
2	Фізичної перевірки (фактичний)	Аналіз результатів попередніх інвентаризацій, спостереження за ходом проведення інвентаризації, висновки		
3	Основний	Виконання аудиторських процедур відповідно до програми аудиту, оформлення робочих документів, коригування програми аудиту, аудиторського ризику, суттєвості		
4	Заключний	Узагальнення результатів аудиторської перевірки, аналіз виявлених порушень, зловживань, оформлення підсумкових документів, узгодженість виявлених порушень з управлінським персоналом та їх виправлення, складання аудиторського звіту, акту наданих послуг		

Для якісного проведення аудиту, необхідно визначити об'єкти аудиту касових операцій, відповідно до яких визначається мета аудиту та завдання, складається програма аудиту (табл. 3.4).

Предметом організації і методики аудиту касових операцій є операції суб'єкта господарювання, пов'язані з рухом готівки в касі, відображені у первинних документах, облікових регістрах, фінансовій звітності відповідно до чинного законодавства, якісних характеристик підготовки фінансової звітності.

Об'єкти аудиту касових операцій

<i>Об'єкт аудит</i>	<i>Елементи об'єкту</i>
Наказ про облікову політику	<ul style="list-style-type: none"> • Відповідність чинному законодавству • Форми первинних документів • Порядок проведення інвентаризації каси • Порядок укладання договору про матеріальну відповідальність
Касові операції	<ul style="list-style-type: none"> • Надходження готівки у касу • Використання готівки • Відображення в первинних документах • Відображення на рахунках бухгалтерського обліку • Цільове використання готівки і дотримання касової дисципліни відповідно до Положення №148
Рахунки обліку, облікові реєстри, фінансова звітність	<ul style="list-style-type: none"> • Рахунки 30 «Готівка», рахунок 33 «Інші кошти» • Журнал 1, відомість 1.1 • Баланс (Звіт про фінансовий стан) • Звіт про рух грошових коштів • Примітки до фінансової звітності
Результати попередніх перевірок	<ul style="list-style-type: none"> • інвентаризація каси • аудиторських перевірок • внутрішнього контролю • Державною фіскальною службою • Іншими контролюючими органами

Організація аудиторської перевірки касових операцій полягає у:

- 1) визначені стратегії аудиторської перевірки;
- 2) складанні загального плану, програми аудиту;
- 3) визначені інформаційного забезпечення аудиту;
- 4) визначені необхідних аудиторських доказів;
- 5) виборі ефективних прийомів і способів здійснення аудиторських процедур;
- 6) оформленні робочих документів;
- 7) проведенні аналізу результатів проведених аудиторських процедур;
- 8) оформленні підсумкових документів;
- 9) підготовки аудиторського звіту;

- 10) обговоренні результатів перевірки з керівництвом суб'єкта господарювання;
- 11) документальному оформленні завершення аудиторської перевірки (аудиторський звіт, акт виконаних послуг).

Мета і завдання аудиторської перевірки визначаються аудитором в період організації проведення аудиту, відповідно до умов договору. Але в методологічному аспекті необхідно визначити мету й завдання аудиту, незалежно від умов договору. Автори наукових публікацій по різному визначають мету аудиторської перевірки касових операцій.

Інформаційне забезпечення аудиторської перевірки необхідно розглядати на етапі організації аудиторської перевірки й на етапі здійснення аудиторської перевірки, в контексті доступу аудитора до бухгалтерської, фінансової, управлінської та іншої інформації (табл. 3.5).

Теоретичні та практичні аспекти міжнародного досвіду аудиту, які узагальнені у МСА, рекомендують аудитору оцінити систему внутрішнього контролю суб'єкта господарювання. Мета оцінки системи внутрішнього контролю полягає у визначенні стратегії аудиту. Оцінка системи внутрішнього контролю дозволяє скоротити час і витрати на проведенні аудиту, спланувати аудиторські процедури, правильно обрати прийоми аудиту, визначити обсяг перевірки та є доказом якісного виконання аудитором своїх професійних обов'язків. Оцінка системи внутрішнього контролю не виділяється окремим етапом проведення аудиту та, як правило, проводиться одночасно з виконанням аудиторських процедур основного етапу аудиту.

Таблиця 3.5

Мета, завдання, інформаційне забезпечення аудиту касових операцій

<i>Мета</i>	<i>Завдання</i>	<i>Інформаційне забезпечення</i>
Отримання достатніх аудиторських доказів, впевненості у достовірності інформації первинних документів про рух готівки, її наявності, повноті й своєчасності її відображення в облікових регістрах, достовірності та неупередженості відображення інформації про касові операції у фінансовій звітності	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінка системи внутрішнього контролю касових операцій • Перевірка доцільності і законності здійснення готівкових розрахунків • Перевірка правильності документального оформлення касових операцій • Оцінка організації бухгалтерського обліку касових операцій • Перевірка тотожності інформації у первинних документах, облікових регістрах, фінансовій звітності 	<ul style="list-style-type: none"> • Чинне законодавство • Наказ про облікову політику • Порядок організації оприбуткування готівки у касу • Первинні документи • Регістри обліку • Головна книга • Довідки бухгалтерії • Акти та довідки попередніх перевірок • Результати проведених інвентаризацій • Фінансова звітність

У практиці аудиту України використовують анкету оцінки системи внутрішнього контролю. Найпростіша форма анкети передбачає перелік основних питань, з відповіддю «Так» чи «Ні». Негативна відповідь свідчить про недоліки в організації системи внутрішнього контролю, вказує на слабкі міста організації бухгалтерського обліку. Анкета містить питання, за допомогою яких, аудитор зробить висновки про: інформаційне забезпечення облікових працівників, наявність внутрішніх розпорядчих документів, щодо організації бухгалтерського обліку касових операцій, розподіл прав і обов'язків, кваліфікацію облікових працівників і інші питання.

Аудит касових операцій розпочинається з проведення інвентаризації каси. Організація та проведення інвентаризації не потребує додаткових досліджень. Для аудитора важливе значення мають виявлені порушення обліку касових операцій, їх виправлення та відображення в бухгалтерському обліку. Таким

чином, аудитор отримує необхідну інформацію для попередньої оцінки організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю та складає програму аудиту.

Методика проведення аудиторської процедури відображається у робочих документах, які складаються аудитором у ході перевірки, та мають довільну форму.

3.3. Шляхи підвищення ефективності грошових взаємовідносин з метою якісного управління підприємницькою діяльністю

З метою зменшення регуляторного впливу на суб'єктів господарювання Національний банк України відкоригував низку питань, пов'язаних із процедурою здійснення готівкових операцій у національній валюті.

Зокрема, такі питання були деталізовані:

1. Норми обліку грошових доходів при застосуванні електронних фіскальних пристроїв з урахуванням наказу Міністерства фінансів України № 547 від 14 червня 2016 р. Про затвердження Порядку реєстрації касових апаратів та Книги обліку розрахунків Операції (із змінами - наказ № 773 від 20 вересня 2018 року). Зокрема, передбачено можливість обліку грошових коштів у самостійних підрозділах установ / підприємств, які здійснюють розрахунки з готівкою, використовуючи EFD без ведення касової книги, забезпечуючи зберігання щоденних фіскальних чеків (щоденних Z-звітів) в електронній формі три роки та зазначення інформації про фіскальні чеки у відповідних книгах обліку (книга обліку розрахункової операції, коли це застосовується)

2. Перелік справ, на які не поширюються обмеження щодо розрахунків за готівкою між суб'єктами господарювання та фізичними особами у розмірі 50 000 гривень. Зараз такі обмеження не застосовуються ні до виплат, пов'язаних із

заробітною платою, ні до використання грошових коштів із фонду розслідувальної діяльності (таємні розслідування);

3. Враховуючи запити та пропозиції учасників фінансового ринку, були внесені зміни до порядку встановлення ліміту готівкових коштів для небанківських фінансових установ, які мають ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків, і які виплачують перекази готівкою, крім прийняття готівкових коштів для її подальшої передачі. Пропонується, щоб небанківські фінансові установи встановили ліміт грошових коштів у розмірі, необхідному для забезпечення виконання зобов'язань щодо виплати сум переказів за першим запитом одержувача у встановлені терміни та в повному обсязі.

Ці питання включені до Постанови Правління НБУ від 12 лютого 2019 року № 37 «Про затвердження змін до Положення про здійснення операцій з готівкою у національній валюті в Україні» (далі - Постанова № 37). Поправки вносяться до Постанови Правління НБУ № 148 від 29 грудня 2017 року, яка затверджує Положення про операції з готівкою у національній валюті в Україні.

Постанова № 37 набрала чинності 15 лютого 2019 року.

Особливістю безготівкового обігу в Україні є використання спеціальної організаційної форми здійснення самого платежу. Структура розрахункових форм передбачає створення спеціалізованої системи безготівкових розрахунків як форми організації руху грошей на рахунках у банках. У безготівкових розрахунках гроші функціонують як засіб платежу.

За статистикою відомої компанії MasterCard Україна посідає третє місце в Європі за рівнем збільшення кількості операцій за допомогою пластикових карток. У свою чергу, уряд розробив стратегію скорочення грошових розрахунків в країні до 2021 року, таким чином взявши курс на безготівкову економіку. Ця концепція базується на чотирьох основних напрямках роботи:

1. зменшення попиту на готівку;
2. розвиток безготівкових розрахунків;
3. розвиток інфраструктури;

4. зміна звичок людей як частини фінансової обізнаності.

Сьогодні більше 80% всіх споживчих платежів у світі відбуваються готівкою. Однак частка безготівкових розрахунків постійно зростає. Наприклад, в Україні безготівкові розрахунки становлять близько 53% всіх платежів у господарському обороті.

Звичайно, перехід до безготівкової системи має ряд переваг для кожного українця окремо, але він також матиме позитивний вплив на країну в цілому.

Перш за все це:

- 1) поліпшення банківського сектору;
- 2) зниження рівня тіньової економіки;
- 3) розвиток ІТ-сектора України;
- 4) стимулювання зростання ВВП;
- 5) зростання надходжень до державного бюджету;
- 6) залучення додаткових ресурсів для кредитування економіки.

Незважаючи на те, що НБУ розробив програму переходу України до безготівкової економіки, треба визнати, що це тривалий і плавний процес, спрямований на поступове зниження грошової маси, яка займе роки.

Такий висновок випливає з того факту, що розумові бар'єри українців певного характеру (наприклад, багаторічна звичка уряду грабувати людей) перешкоджають переходу до безготівкової економіки. Більше того, безготівкові платежі підлягають шахрайським та хакерським атакам, а відсутність анонімності, що є неявним у грошових розрахунках, додає ще більше проблем.

Таким чином, ефект переходу на безготівкову систему матиме досить позитивний вплив на економіку країни. Тому ми рекомендуємо впровадження заходів, спрямованих на зменшення використання готівки та популяризацію безготівкових розрахунків.

Основними такими заходами є:

- 1) розвиток фінансової інфраструктури для зручного та безпечного здійснення безготівкових операцій по всій країні;

- 2) розвиток фінансової грамотності населення (процес ознайомлення населення з особистими та соціальними вигодами безготівкових розрахунків має бути постійним і проводитися зрозумілим і доступним способом);
- 3) проведення семінарів, лекцій з попередження шахрайства з платіжними картками та електронними гаманцями;
- 4) інформування населення про інноваційні форми безготівкових розрахунків та ознайомлення з їх роботою;
- 5) стимулювання розробників ІТ до створення нових технологічних продуктів світового рівня;
- 6) стимулювання розробників ІТ до створення систем інформаційної безпеки та запобігання шахрайству.

З 2019 року в Україні доступні нові послуги, що стосуються безготівкових розрахунків.

Однією з них є здійснення обмінних операцій у безготівковій формі через Інтернет-банкінг, що запроваджено з лютого 2019 р..

Передумовою було прийняття минулого року Закону про валюту та валютні цінності. З впровадженням цієї послуги можна буде здійснювати операції з обміну валюти на суму до 150 000 грн через віддалені канали обслуговування. Надавати додаткові документи або звертатися до відділення банку не потрібно. Досить мати рахунки в національній та іноземній валютах та бути користувачем онлайн-банківських операцій, включаючи мобільні версії [72].

Ще однією послугою є платежі за допомогою QR-кодів.

«Звичайно, це не нова послуга. Минулого року деякі підприємці використовували це. Ми очікуємо, що цього року він стане масовим. Ця можливість буде особливо цікава для малого бізнесу, для якого використання класичного POS-терміналу часто дороге», - прокоментував Євгеній Веремійченко, координатор Комітету з питань електронних платежів.

Разом з тим, цього року варто звернути увагу на передачу виплат заробітної плати та соціальних виплат на безготівкові канали. Ініціатива давно передбачена проектом НБУ безготівкової економіки. Однак до цього часу він залишається нереалізованим. Її реалізація сприяла б значному збільшенню кількості власників платіжних карток та популярності безготівкових платежів, а також дезадаптації у сфері виплати заробітної плати. Крім того, такий підхід дасть можливість більш широкого та зручного доступу до сучасних фінансових послуг, а також дасть можливість роботодавцям спростити та оптимізувати процеси виплат заробітної плати.

Також одним з найважливіших напрямків є розвиток інфраструктури для отримання безготівкових платежів. Адже, незважаючи на позитивну динаміку, кількість POS терміналів в Україні залишається недостатньою. А саме, в середньому 6,3 тис. одиниць на 1 млн населення. Відповідний середній показник по ЄС складає 26,4 тисячі.

Частиною рішення може бути остаточне затвердження вимог до суб'єктів господарювання щодо прийняття електронних платіжних коштів як оплати за товари / послуги. Це проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог суб'єктів господарювання щодо прийняття електронних платіжних засобів для оплати товарів (наданих послуг)». Ця резолюція спрямована на встановлення поетапного переходу підприємств до безготівкових платежів, чітких критеріїв та вимог та розширення переліку можливих способів отримання платежів, оскільки зараз це передбачено виключно через POS-термінали.

Висновки до розділу 3

Аналіз системи грошових розрахунків проведений з використанням Форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» ТОВ «Релокія» за 2017-2018 роки.

Аналіз руху грошових коштів в ТОВ «Релокія» показує, що при прибутковій операційній діяльності у 2017-2018 роках зовнішні позики не заважають працювати підприємству.

Аналіз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності показує, що у 2018 р. було витрачено на придбання необоротних активів 1056 тис.грн., що на 4022 тис.грн менше, ніж у 2017 р. Тобто в звітному періоді спостерігається зниження інвестиційної діяльності на підприємстві.

Як видно з Форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» відбулась активізація надходжень від інвестиційної діяльності на 117 тис. грн.. При цьому мало місце надходження грошових коштів від реалізації необоротних активів на 117 тис. грн., що становить 100 % від всіх надходжень від інвестиційної діяльності звітного року.

На відміну від попереднього року мало місце незначне витрачання грошових коштів на інвестиційні потреби. Витрати на інвестиційну діяльність підприємства зменшились у звітному періоді на 4022 тис. грн, і були пов'язані з придбанням необоротних активів.

Як бачимо в Україні на сучасному етапі здійснювати діяльність дуже складно, що пояснюється цілою низкою проблем, з якими стикаються аудитори, аудиторські фірми. Так, основними з них залишаються: 1) глобальна криза і незадовільний стан національної економіки в умовах неоголошеної війни; 2) суттєві коливання валютних курсів; 3) недосконалість та непостійність законодавчої бази з питань регулювання аудиторської діяльності; 4) брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; 5) недостатня кількість висококваліфікованих аудиторських кадрів.

Все це негативно позначається на рівні довіри учасників бізнес-середовища до вітчизняного аудиторського ринку та вітчизняних аудиторських фірм (аудиторів) зокрема.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

На кількість грошових ресурсів може вплинути багато факторів, у тому числі: ділова активність підприємства, обсяг виробництва, тривалість виробничого циклу, наявність різного асортименту продукції, умови співпраці з постачальниками і покупцями, платіжне доручення боржників і кредиторів

Сьогодні головною прерогативою будь-якої компанії є максимізація прибутку та зниження витрат на ведення бізнесу. Для досягнення цієї мети необхідно розробити чітке, ефективне управління активами компанії та приділяти особливу увагу управлінню грошовим ресурсам. Ефективність і доцільність управлінських рішень буде впливати на ефективність всього підприємства, а саме на ліквідність компанії, її платоспроможність і, отже, на його фінансову стабільність.

Сучасний розвиток ринкової економіки в Україні залежить від операцій підприємств, які використовують у своїй щоденній діяльності кошти, які є важливим ресурсом для їх успіху. Тому всі українські підприємства повинні проводити якісний облік коштів, що зумовлено необхідністю надання інформації про всі бізнес-операції, які пов'язані з рухом грошових коштів і безпосередньо впливають на управлінські рішення, які мають значний вплив на фінансовий стан та успіх суб'єкта управління.

Грошові кошти та їх еквіваленти відносяться до позиції балансу, яка відображає вартість активів компанії, які є готівковими або можуть бути негайно конвертовані в готівку.

З кожним днем фізичне використання готівки знижується, особливо для малих і середніх операцій. Платежі за допомогою мобільних гаманців, цифрових гаманців і смарт-карт збільшуються. Ситуація, коли гроші рухаються електронним шляхом, посилюється в більшості економік.

Сприяння комфортним та безпечним безготівковим платежам забезпечить суттєві переваги для держави, банків, бізнесу, а також кожного громадянина, що зокрема включає:

- 1) спроможність сприяти перетворенню української економіки з аграрної в інноваційну;
- 2) більш прозора структура економіки, збільшуючи надходження до державного бюджету за рахунок розширення бази оподаткування та детінізації рахунків громадян та підприємств;
- 3) можливість збільшити доходи, отримані транспортними компаніями за рахунок переведення на безготівковий формат проїзних у громадському транспорті за допомогою прозорих платежів (впровадження технології електронних квитків);
- 4) збільшення потоку іноземних туристів в Україну, оскільки вони вже звикли до безготівкової інфраструктури.

Переведення економіки України у безготівковий формат може стати загальнодержавним проектом, спрямованим на досягнення європейських стандартів добробуту, і одним із факторів якісних змін у країні. По-перше, будь-який громадянин може відчутти перевагу зручних та безпечних безготівкових платежів. По-друге, це допоможе українським підприємствам зменшити поточні ризики та підвищити рівень конкурентоспроможності.

Електронні гроші - це грошовий баланс, записаний в електронному вигляді на картці зі збереженою вартістю або віддалено на сервері. Банк міжнародних розрахунків визначає електронні грошові кошти як «накопичені кошти або механізми оплати для здійснення платежів через термінали продажу, прямі передачі між двома пристроями або навіть відкриті комп'ютерні мережі, такі як Інтернет».

Побудова ефективної системи обліку і аудиту грошових ресурсів, як сукупності окремих елементів, які виконують роль організаційної, контрольної, інформаційної, забезпечувальної, аналітичної, рекомендаційної функцій, а також функцій кількісного відображення та якісної характеристики і

зворотного зв'язку, на підприємстві повинна відбуватися на засадах використання новітніх економічних розробок, які застосовуються у міжнародній практиці, та базуючись на вітчизняному досвіді, накопиченому за роки формування системи обліку в Україні.

Еволюція взаємовідносин підприємства і банка демонструє яскраво виражену тенденцію адаптації до реалій функціонування підприємства у зовнішньому середовищі, що постійно змінюється.

Тому в даній роботі був запропонований поетапний перехід підприємств до електронного банкінгу як етапу розвитку відносин «клієнт-банк» в умовах Е-економіки. Це розглядається в першу чергу як модернізація каналів і засобів комунікацій, в другу - як відповідь на посилення вимог клієнтів щодо якості та асортименту банківських послуг.

Здійснений аналіз ліквідності підприємства є необхідною складовою оцінки його інвестиційної привабливості. Розраховані показники показали, що ТОВ «Релокія» є інвестиційно привабливим.

Отже, виходячи із здійснених розрахунків, можна сказати що:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у звітному періоді порівняно з попереднім зріс на 0,0505 та знаходився в межах норми. Тобто частина поточної заборгованості може бути погашена у найближчий час.

2. При значенні коефіцієнта поточної ліквідності 1,9198 дане підприємство вважається платоспроможним, але має ознаки фінансового ризику в оплаті боргів. Для підвищення значення поточної ліквідності необхідно працювати в напрямку підвищення суми оборотних активів і зниження суми поточних зобов'язань. Для зниження суми поточних зобов'язань можна, наприклад, домовитися про надання кредитних коштів на більш тривалий період часу.

3. Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність підприємства вчасно погашати свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів. У 2018 р. на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 1,14 гривні високоліквідних оборотних активів.

Забезпечення зростання ринкової вартості, ефективної діяльності досліджуваного підприємства, підвищення конкурентоспроможності продукції значною мірою визначається рівнем його інвестиційної активності та ефективністю інвестиційної діяльності.

Тому був проведений аналіз інвестиційної діяльності підприємства за даними його фінансової звітності, а саме за Формою №3 «Звіт про рух грошових коштів», який передбачає оцінку обсягу, складу, структури і динаміки реальних та фінансових інвестицій, руху грошових коштів від цього виду діяльності.

За результатами аналізу визначені основні шляхи покращення інвестиційної привабливості ТОВ «Релокія», які представлені в розрізі трьох груп: заходи покращення інвестиційної привабливості з боку власника (управління результативними показниками фінансово-господарської діяльності підприємства з позицій забезпечення підвищення його вартості; реструктуризація та реорганізація як форми впливу на зміну вартості підприємства; розвиток корпоративного управління; підвищення кваліфікації працівників), інвестора (забезпечення інформаційної прозорості діяльності підприємства; стабілізація фінансового стану; створення кредитної історії шляхом отримання рейтингу інвестиційної надійності; розроблення інвестиційної стратегії підприємства) та держави (забезпечення інформаційної прозорості діяльності підприємства; стабілізація фінансового стану; створення кредитної історії шляхом отримання рейтингу інвестиційної надійності).

На мою думку, найважливішим напрямком підвищення ефективності роботи ТОВ «Релокія» є удосконалення системи управління підприємством. Передбачається, що за допомогою успішного управління грошовими ресурсами підприємство може досягти певного вивільнення активів, які можуть бути використані для забезпечення прибутковості, прискорення обороту праці, що забезпечить безперервність виробничої діяльності. Тому пропонується оперувати внутрішніми факторами підприємства, так як на зовнішні

підприємство вплинути не може. До таких внутрішніх факторів можна віднести:

- 1) стиль управління – поєднує професійну компетентність, діловитість і високу етику взаємовідносин між співробітниками;
- 2) якість управління грошовими ресурсами та контроль за їх використанням;
- 3) впровадження сучасних технологій;
- 4) висока якість продукції.

Для підвищення конкурентоспроможності підприємство може безпосередньо послабити конкурентів, змінити ринкове середовище або удосконалити власну продукцію.

Щоб створити необхідні передумови інтеграції вітчизняної системи аудиту у європейське співтовариство, а також обов'язкового і повного дотримання вимог МСА необхідно на загальнодержавному рівні забезпечити комплексне та системне вирішення вищезазначених проблем і забезпечити прозору та постійну систему контролю за здійсненням аудиторської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
2. Басова О. О. Управління оборотним капіталом торговельних підприємств *Інвестиції : практика та досвід*. 2018. № 11. С. 49-54.
3. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
4. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. *Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України* : монографія / за ред. М.А. Слатвінського. Умань: 2016. 151-156 с.
5. Белозерцев В. С. Використання інструментів електронної комерції в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 41-43.
6. Бурко К. В. Чинна практика обліку оборотних активів / К. В. Бурко.– URL: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62577.doc.htm.
7. Герасим Л. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2005. 463 с.
8. Гнатенко Є.П., Гикава А.О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2016. №5. С. 421-424. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/74.pdf.
9. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. Центр навч. літератури : 2017. 522 с.
10. Головка Т. В. Обґрунтування типу політики управління грошовими потоками у плановому періоді на підприємствах торгівлі. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 9. С. 37-40.
11. Губа Є.О. Рух грошових коштів. *Справочник економіста*. 2017. № 11. С. 46-59.
12. Двудіт З. П. Криптовалюта: стан та тенденції розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 10-14.

13. «Дивні» роз'яснення від НБУ: відокремлені підрозділи. *iFactor* : веб-сайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2018/april/issue-15/article-35426.html>.
14. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. 2010. № 3. URL: www.economy.nauka.com.ua.
15. Жувагіна І. О. Bitcoin: українські реалії використання криптовалют в сучасних економічних системах. *Економіка та держава*. 2018. № 6. С. 97-100.
16. Задорожний З. В. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку в Україні. *Економічний аналіз*. 2010. № 6. С.163-169.
17. Зінченко О. В. Функціонування криптовалют: проблеми теорії і практики. *Держава і право*. 2018. № 79. С. 194-203.
18. Зоря О. П. Теоретичні засади ведення обліку безготівкових розрахунків суб'єктів господарської діяльності банківськими установами. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. № 18. С. 77-79.
19. Іскрижицька Фаїна. Грошові кошти установи: інвентаризуємо касу. *Головбух : Бюджет*. 2017. № 41. С. 10-17.
20. Кваша О. О. Формування внутрішньої управлінської звітності за центрами відповідальності. *Статистика України*. 2018. № 2. С. 89-94.
21. Кім Г. М., Сопко В. В., Кім С. Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2004. 440 с.
22. Клименко С. О. Сучасні процеси організації обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 3. С. 121-125.
23. Ковальова Тетяна. Про облік електронних грошей. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 4. С. 20-29.
24. Ковальчук І. В. Оцінка вартості бізнесу: сучасні підходи та проблеми. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 2. С. 17-23.

25. Костюнік О.В., Побережна В.В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 51-55.
26. Кошельок Г.В. Оцінка якості управління грошовими потоками на підприємстві. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1. С. 108-115
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_18.
27. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 30-33.
28. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 302 с.
29. Малолеткова О.І. Нюанси безготівкових розрахунків. *Урядовий кур'єр*. 2013. № 175. С. 13.
30. Матківська Т. Я. Тлумачення поняття «грошові потоки» та їх класифікація *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 5. С. 23-27.
31. Меліхова Т. О. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. № 1. С. 24-29.
32. Мельничук О.І. Ринок платіжних карток в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку. 2015. № 1(3). С. 100-103.
33. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник. Київ: КНТУ, 2014. 536 с.
34. Надточій С.І. Аналіз грошових потоків підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 8. С. 82–85.
35. Національні стандарти бухгалтерського обліку. Частина II. П(С)БО 26-34. *Все про бухгалтерський облік*. 2011. № 12. 127с.
36. Нижник Т.Ю. Інвентаризація грошових коштів: перевірка в касі та на поточних рахунках. *Все про бухгалтерський облік*. 2017. № 104. С. 34-36.
37. Облік грошових коштів на рахунках в банку. *Головбух* : веб-сайт.
URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7228-oblk-groshovih-koshtv-na-rahunkah-v-banku>.
38. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 6. С. 419–426.

39. Островська О. А. Оптимізація Cash-Flow у забезпеченні платоспроможності компанії. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 3. С. 81-89.
40. Пархоменко В. Удосконалення звіту про рух грошових коштів. *Вісник податкової служби України*. 2010. № 26. С. 23-27.
41. Подмешальська Ю. В. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 114-121.
42. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України: Постанова Правління Національного банку України № 637 від 22.10.2010 р. Дата оновлення: 12.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v01485><https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0148500-1700-17>.
43. Положення про касові операції: «революція» триває. *iFactor*: веб-сайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2018/june/issue-24/article-36072.html>.
44. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-III. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.
45. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 17.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
46. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. №966-XIV Дата оновлення: 16.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
47. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2012. № 2. С. 47–58.
48. Ситник І. П. Сучасний стан функціонування національної платіжної системи «український платіжний простір». *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. № 9. С. 40-44.

49. Скиба Г.І. Конкуренентоспроможність як категорія і як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринкової економіки. *Облік і фінанси АПК*. 2017. № 1. С.135-139.
50. Смоленюк П. П. Звітність підприємств як інформаційний продукт. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 10. С.35-39.
51. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз: Ч. 2. Спеціальні методи фінансового аналізу: навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2016. 76 с.
52. Стовпова А. С. Порівняльний аналіз та прогноз транзакцій провідних криптовалют. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. № 12. С. 94-100.
53. Стрімкий розвиток платіжних систем в Україні: деталі Звіту НБУ. *UANEWS*: веб-сайт. URL: <https://ua.news/ua/strimkyj-rozvytok-platizhnyh-system-v-ukrayini-detali-zvitu-nbu/>.
54. Терещенко О.І. Ставка дисконтування: проблеми розрахунку та шляхи їх вирішення. *Світ фінансів*. 2006. № 4. С.144-150.
55. Тертичний О. О. Деякі аспекти управління фінансовими ресурсами та формування фінансової стратегії підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 8. С. 30-33.
56. Теслюк В.М., Дегтяренко А.В. Складання Звіту про рух грошових коштів. *Вісник Сумського національного аграрного університету: Серія «Фінанси і кредит»*. №1. 2017. 237с.
57. Тиркало Р.І. Організація касових операцій : опорн. консп. лекцій. ТНЕУ, 2010. 153 с.
58. Ткаченко І. П. Фінансовий аналіз: консп. лекц. для студ. усіх форм навч. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 223 с. URL: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl92.pdf>.
59. Українці переходять з готівки на картку – НБУ. *Економічна правда* : веб-сайт. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2018/05/17/636895/>.
60. Фінтех і Україна: Платіжні системи. Частина 2. *Evriss*: веб-сайт. URL : <https://evriss.law/uk/stattja-finteh-i-ukraina-platizhni-sistemi-chastina-2/>.

61. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11.
62. Чаплян С. П. Правовий статус криптовалют. *Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 148-165.
63. Чкан І.О. Безготівкові розрахунки – сучасний спосіб оплати. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка*. 2014. № 27. С. 121-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2014_27_23.
64. Чорна С. Грошові кошти як об'єкт бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 3. С.46-54.
65. Шкарабан С. І., Спільник І.В., Шеремета М. Й. Фінансовий аналіз. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 252 с.
66. Школьник І. О. Фінансовий аналіз. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с. URL:<http://cul.com.ua/preview/fash.pdf>.
67. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація. *Економічний аналіз*. 2017. № 2 (18). С. 321-324.
68. Accounting&TaxesinUkraine. *UkraineConsulting* : веб-сайт. URL: http://www.iberglobal.com/files/2016-2/ucrania_taxes.pdf.
69. FintechandUkraine: PaymentSystems : веб-сайт. URL: <https://evris.law/en/payment-systems/>.
70. InternationalBankAccountNumber (IBAN). *Investopedia* : веб-сайт. URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/iban.asp>.
71. StatementofCashFlows. Reportofcashgeneratedandspentfor a certainperiod. *CFI* : веб-сайт. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/statement-of-cash-flows/>.
72. Thescopeofnon-cashpaymentsinUkrainewillcontinuetogrowin 2019. *EBA* : веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/en/sfera-bezgotivkovykh-platezhiv-prodovzhyt-zrostannya-v-2019/>.
73. UnderstandingtheCashFlowStatement. *Investopedia* : веб-сайт. URL: <https://www.investopedia.com/investing/what-is-a-cash-flow-statement/>.

74. Q&A aboutFintechlawinUkraine : веб-сайт. URL:
<https://evris.law/en/article-qa-about-fintech-law-in-ukraine/>.

75. WebMoney під санкціями. *УТемТвоя команда*: веб-сайт.
URL:<https://uteam.ua/news/webmoney-pid-sanktsiyami>.